

Nr 1 | Januari 2017

Bitidningen

Upprop för bivaxsalva

Nu blir det
lättare att ta sitt
producentansvar

Biodlarna får
ny hemsida

BIODLARNAN

Av Biodlare För Biodlare

Vinterrabatten är igång!
Under december och januari
har vi 10 % rabatt
på hela Nackasortimentet.

LP:s Biodling AB

Vi köper gärna din honung och ditt vax!
Hör av dig till oss för bästa pris på honung
och vax.
shop@lpsbiodling.se eller 0533-63111

Inlämning av ramar och vax
Från den 1 oktober tar vi emot
ramar och vax för rensning.
Välkomna med noggrant uppmärkta
och väl förpackade ramar.

Nackakupan

Vi finns på Facebook och Instagram!
www.facebook.com/lpsbiodling samt www.instagram.com/lpsbiodling
Följ oss gärna!

Anmäl dig till vårt nyhetsbrev på www.lpsbiodling.se för att ta del av nyheter och erbjudanden!

Besök vår webshop: www.lpsbiodling.se

Skålderhuskupan / *Flexikupan med marknadens hårdaste sarger.* / Flexikupan **Nyhet - Flexikupan nu även 3/4 Langstroth**

Lågnormal / HLS, 120 gr / Liter

Besök oss gärna på
Biodlarkonferensen i
Nyköping, 10-12 febr 2017

Är det någon speciell artikel Du vill se ?

Kontakta oss gärna innan mässan.

3/4 Langstroth, 120 gr / Liter
Finns även med slimmat tak

Kupfest hos Joel Svenssons / Under vecka 6 - 11

Vid köp av nr:10 Flexikupan, lämnar vi 20 ramar som dessutom är trådade, spärrgaller samt täckskena i
rabatt vilket motsvarar ca 30% rabatt. Ordinare pris 1350:- Ditt pris: 950:-Sek

**Vax Köpes
Vi betalar
70:-Sek / kg**

Joel Svenssons Vaxfabrik, SE-266 94 Munka-Ljungby

Tel: 0431 - 43 00 55, Fax: 0431 - 43 18 55

www.joelvox.se, E-post: info@joelvox.se.

Frakt o exp.avgift tillkommer. Julstängt 22 dec - 8 jan

**Vax Köpes
Vi betalar
70:-Sek / kg**

Önskelista för framtidens biodling

Vid denna tid på året har vi realiserat en del på önskelistorna och personliga ambitioner har uttalats för 2017. Inom företagen sätter ett nytt verksamhetsår igång med fräscha föresatser. Tillåt mig i det här sammanhanget att nämna några av mina önskningar för hur vår näring mår om tio år och under vilka villkor vi biodlare och honungsproducenter verkar år 2027.

Viktoria Bassani
Ledamot förbundsstyrelsen
viktoria.bassani@biodlarna.se

Vi gläds åt ett smidigt och funktionellt biregister, i vilket alla landets bikupor är upptagna. Genom lyhörda myndigheter och resultatorienterad biodlarkår kom registret på plats för många år sedan och allt sedan dess har sjukdomsutbrott snabbt kunnat hanteras och skadorna efter allvarliga utbrott begränsats mer och mer. Bitillsynen är homogeniserad över landet utan att för den skull vara belastad med stora dokumentationskrav – snabb hantering är kritisk för framgång. Alla gläds åt hur väl bina mår och får allt bättre motståndskraft mot virus, parasiter och skadliga mikroorganismer nu när varroan inte plågar dem längre. Pesticidanvändningen inom lantbruket är nu nere på en nivå som få vågade hoppas på 2017 – att bruka sina arealer med naturlig motståndskraft i myllan har visat sig ge lantbrukarna bäst utdelning. Bina och alla andra pollinatörer frodas.

Noggrann gränskontroll sker av allt levande bimatierial och all importhonung. Kunderna kan handla inhemska eller importerade honung i trygg förvisning att de får äkta vara i burkarna. Mångfalden på honungshyllorna är spännande. Produktutvecklingen inom vår näring har utvecklats så som skedde för tomater för många år sedan. Honungskunderna kan välja bland olika honungstyper - allt från säsongens blandning till bigårdsspecifika årgångshonung och däremellan sorthonung, smaksatt honung och honungsprodukter inom functional food-sektorn.

Analysverktygen för både biodling och honungshantering har utvecklats explosionsartat det senaste årtiondet. Behovet att ta tillvara råvaror optimalt behövs för att mätta jordens befolkning. Tack vare möjligheten att få mer kunskap om de kemiska parametrarna för varje honungsbatch kan biodlarna välja hur man hanterar den eller vilket pris han/hon kan få för den. Nuförtiden behöver nämligen inte varje biodlare vara tusenkonstnär utan det finns en marknad för specialisering - honungen kanske byter ägare flera gånger från kupa till burk i syfte att få fram bästa möjliga primärprodukt. Tack och lov är prisbildningen så gynnsam att detta kan låta sig göras. Kunderna är vassa på honungens egenskaper och binas nödvändiga insatser för vår överlevnad och betalar i runda slängar tre gånger mer än de gjorde 2016.

Jag ser fram emot att se hur verkligheten ter sig 2027.

Bitidningen - medlemstidning för

Årgång 116

Redaktion: Storgatan 41 G, 69632 Askersund

Redaktör: Anna Ahnér

Telefon: 0142-482006

E-post: anna.ahner@biodlarna.se

Bitidningen utges i 12 nummer årligen varav två nr är dubbelnummer. Tidningen utkommer strax före aktuell månad.

Material- och annonsinformation: Sid 31.

Manusstopp den första i månaden, knappt en månad före utgivningsdagen.

Tryck: V-TAB Vimmerby

Trycks på miljövänligt papper.

ISSN 0006-3886

Ansvarig utgivare:

Förbundsordförande Marita Delvert,

Grevgatan 35, 11453 Stockholm.

Telefon: 0736-737428.

Epost: marita.delvert@biodlarna.se

Sveriges Biodlares Riksförbund är en politiskt, religiöst och etniskt obunden ideell organisation, som bygger på principen om frivilligt, individuellt medlemskap. SBR ska arbeta för att utveckla svensk biodling som näring och meningsfull fritidssysselsättning, sprida kunskap om biodling, honungens egenskaper och pollinerings betydelse.

Förbundsexpedition:

Borgmästaregatan 26, 59634 Skänninge.

Telefon: se telefonlista på sidan 31.

Bankgiro: 512-7113 (medlemsavgifter)

Bankgiro: 413-6149 (övriga betalningar)

Plusgiro: 8685-0

E-post: sbr@biodlarna.se

Adressändringar meddelas till förbundsexpeditionen, 0142-482000.

Öppet: Mån-tors 08.00-16.00. Fre 08.00-14.00

Webbplats: www.biodlarna.se

Aktuella nr kan läsas via hemsidan.

Äldre BT kan laddas ner från hemsidan.

Är det något nummer av Bitidningen du inte fått? Kontakta SBR:s expedition, 0142-482000, sbr@biodlarna.se

Läs Bitidningen även på internet! Via hemsidan – www.biodlarna.se

Regler för bivaxsalva	5
Bitillsynsmannen ger stöd åt biodlaren	6
Producentansvarslagen	10
Varroakvalstret	12
Kronorbergs biodlare 100 år	14
Mjöd	16
Testbiodling	17
SICAMM-konferens i Holland	18
Biodlingskonferens i Luleå och Umeå	19
Möte för distriktsordföranden	20
Varierad kost ger friska bin	21
VSH-bin, bihälsa	22-23
Brott mot biodlare	24
Ny hemsida	24
Agria, försäkring	26-27
Vi minns, Almanackan	28-29

Nästa nummer (2 – februari-numret) utkommer i slutet av januari.

MANUSSTOPP: 1 januari.

Numret därpå (3-17) i slutet av februari.
Manusstopp: 1 februari.

Manusstopp: Nr 1-1 dec, nr 2-1 jan, nr 3-1 feb, nr 4-1 mars, nr 5-1 apr, nr 6-1 maj, nr 7/8-1 juni, nr 9- 1 aug, nr 10-1 sep, nr 11/12-1 okt

Omslagsbilden:

*Bin i vallmo.
Foto: Anna Ahnér*

Pricken över i:et på omslaget påminner om att drottningen märks gul i år.

6

12

16

Upprop för att ändra krångligt regelverket kring bivaxsalva

HANNE UDDLING

Den 14:e oktober 2016 la Biodlarna ut ett upprop på www.skrivunder.com. (www.skrivunder.com/signatures/smaskalig_produktion_av_bivaxsalva). Det är många biodlare i landet som brukar ta tillvara en del av vaxet bina gör för att göra olika salvor och cerat. Det är också många icke-biodlare som uppskattar att kunna få en burk bivaxsalva i present eller att kunna köpa en burk salva på någon marknad.

Problemet är dagens regelverk som i kortet innebär att ingen får ge bort eller sälja en egenproducerad salva. Produkter som är ämnade för huden klassas som kosmetika och lyder under läkemedelsverkets reglemente. Verket har till uppgift att kontrollera olika kosmetikaproducenter och läkemedelsproducenter och kostnaden att driva verkets kontrollfunktion ska verket bära själva. Därför tas det ut en registreringsavgift och en produktavgift av alla producenter.

Namnunderskrifter

Snabbt skrev 2000 personer på uppropet och när tidningen Land följde upp med två artiklar om att vi drev frågan om att ändra regelverket samt det faktum att storproducenter som har fler än 200 produkter får registrera produkt 201 och framåt helt utan kostnad ökade antalet namnun-

derskrifter. I slutet av november har 4789 personer skrivit under.

En del frågor har dock uppstått: **”Varför ska just biodlare slippa avgiften?”**

Svar: Eftersom Biodlarna driver frågan pratar vi om bivax. Vi driver inte frågan att just biodlare (eller medlemmar) skulle omfattas av en regeländring. Vi vill att man tittar över den småskaliga produktionen av bivaxsalva. Det blir upp till utredare och de som ska lägga lagförslaget att dra gränserna.

”Hur ska kunden vara säker på att produkten är säker?” (om ingen högskoleutbildad person gjort en säkerhetsbedömning av produkten och den 60 sidor långa manualen är genomläst för att bli registrerad?)

Svar: Egentligen är väl ingen säker på något? Om man tål en salva eller inte märker man först när man provat produkten. Det gäller även för produkter man köper i affärer och apotek och som har välkända produktnamn. Den teoretiska risken finns förstås att någon enskild salvakokare blandar i farliga ämnen i en salva utan att skriva ut det på etiketten, men sådana brottslingar är svåra att komma åt med lagstiftning. Det finns personer som bjudit arbetskamrater på kaka med mariujana i. Tipset blir väl att inte äta något eller köpa något av någon som man inte litar på.

”Varför ska biodlare inte behöva följa reglerna?”

Svar: Jodå, vi vill fortsatt följa reglerna om korrekt innehållsförteckning, hygienreglerna och möjligheten att spåra innehåll. Producentansvaret ska finnas kvar. Biodlare brukar vilja använda så rena och

Biodlarna vill att regelverket kring småskalig produktion av salva ses över.

Foto: Anna Ahnér

miljövänliga produkter som möjligt. Som kund kan man fråga om vaxet är importerat från länder där antibiotika kanske har använts eller om det är täckvax från egna biodlingen.

”Varför driver ni inte frågan för andra produkter än bivaxsalva?”

Svar: Det är språkligt enkelt att prata om Bivaxsalva. Det är sedan upp till utredarna från socialdepartementet att besluta vilka produkter som ska ingå. Vi drar inte gränsen vid antal ingredienser eller om det är cerat, salva, bivaxolja eller annat som avses.

Motion om salva

”Vad händer härnäst?” Namninsamlingen kommer med till socialdepartementet som är den del av regeringen som hanterar frågan. Det finns en motion som nu bereds av socialutskottet i frågan, och vi hoppas att den ska bli positivt besvarad. Vill du läsa motionen så hittar du den här: www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/smaskalig-produktion-av-bivaxsalva_H402944

Här kan man också följa hur ärendet behandlas.

Fakta

- Salva = produkt som är ämnad att ha på huden = kosmetika, regleras av läkemedelsverket, EUs förordning 1223/2009.
- Gäller från första burken du säljer eller ger bort utanför familjen.
- Registreringsavgift 4000 kronor.
- Manualen för att fylla i registrerings-

uppgifterna är 60 sidor lång.

- Varje produkt kostar 600 kronor att registrera (fast är gratis från 201:a produkten).
- Socialdepartementet är ansvarigt departement och kan föreslå en lagändring.
- Biodlarna vill behålla krav på inne-

hållsförteckning.

- Biodlarna vill behålla krav på god hygien.
- Bivax har E-nummer 901.
- Ett bisamhälle producerar 0,5-2 kg bivax per år.
- Ett bi kan producera 8 vaxfjäll per dag. 1 kg vax = 2 miljoner vaxfjäll.

Bitillsynsmannen är ett stöd som

SANDY BERGSTRÖM

”Om bi” lär vara den kortaste rubriken i 1734 års lag, möjligen den kortaste av alla över huvud taget, och de två orden inleder Bygningabalkens 21 kapitel. Nu, nära 300 år senare, kringgärdas biodlingen fortfarande av lagar och förordningar. Lagens nuvarande formuleringar handlar i hög grad om bihälsa och hur spridning av bisjukdomar ska undvikas. En nyckelperson i arbetet är bitillsynspersonen, man eller kvinna.

Just nu är läget skarpare än någonsin tidigare, med varroakvalster som fått fäste i praktiskt taget hela landet, och utbrott av amerikansk yngelröta på flera platser. Det ställs krav på ökad uppmärksamhet och rigorös efterlevnad av lagar och regler. Bitillsynsmannen kan bistå med råd och hjälp, men det största ansvaret vilar förstås på biodlarna själva.

I Hudiksvall är Hans Lindmark bitillsynsman. Han tillträdde i fjol, och än så länge har uppdragen inte varit så många, men av yttersta vikt: kontroll och tillstånd vid flyttning och försäljning av bibostäder och samhällen. Det är när bin och utrustning flyttas som smittspridning kan få en extra skjuts.

– Jag blev själv biodlare 1985, och bara några år senare kom varroa till Gotland. Jag hade trott att vi skulle klara oss längre. Nu är det ju yngelrötan man är mest rädd för. Att den ska dyka upp. De frågor jag får gäller oftast varroa, men jag ser yngelrötan som ett betydligt större hot, säger Hans Lindmark.

Bitillsynsmannen arbetar på länsstyrelsens uppdrag, men rekryteras av förståeliga skäl oftast inom någon biodlareförning – och uppfattas många gånger felaktigt som föreningens funktionär. Lagtexten säger att ”till tillsynsman skall utses en i biskötsel kunnig person som har erforderlig kunskap om smittsamma bisjukdomar och

Behandling av varroadrabbade samhällen är viktigt att genomföra.

sätten för deras bekämpning, och som i övrigt kan anses vara lämplig för uppdraget.”

Uppdraget som sådant är formulerat av Jordbruksverket, som via länsstyrelserna också ser till att utbilda sina tjänstemän på fältet. Grundkursen följs upp med årlig fortbildning och regelbunden uppdatering av smittläget.

Information till biodlarna är en viktig del av det förebyggande arbetet, framhåller Hans Lindmark, som ser till att alltid ha med sig aktuella trycksaker och fakta till de lokala sammankomsterna. Och inte minst gäller det att marknadsföra tjänsterna.

Kostnadsfri hjälp

Långt ifrån alla biodlare känner till vad bitillsynen kan erbjuda av hjälp och råd, till vem man ska vända sig med frågor, eller att hjälpen är kostnadsfri.

Biodlare kan också behöva påminnas om sina skyldigheter, konstaterar Hans Lindmark:

– Om en biodlare misstänker sjukdom ska det anmälas, och bitillsynsmannen ska göra en analys av läget. Att behandla mot sjukdomar är inte något som är frivilligt. Som biodlare är man skyldig att bekämpa till exempel varroa. Man kan välja olika metoder, men det måste göras. Och helst ska biodlarna i ett område göra det samtidigt, för att få bästa resultat.

Är man ny som biodlare kan det vara svårt att ha koll på alla regler, eller se de dolda farorna. Har man odlat bin ett helt

liv kan man kanske tycka att man klarar jobbet själv, med eget omdöme och egna beslut, och att man själv bestämmer om ens bin kan flyttas och i så fall vart.

Riktigt så enkelt är det inte, förklarar Hans Lindmark. Medvetet fusk, slarv eller bristande kunskap kan få förödande följder, påpekar han, vilket inte minst utbrotten av yngelröta har visat.

– Det finns ett antal exempel på hur tanklöst man har handlat med flyttning av bin, och det har sedan fått konsekvenser. Många förstår inte allvaret i situationen, och inser inte hur viktigt det är att man till exempel anmäler uppställningsplatser för sina samhällen. Man tycker att bitillsynen agerar storebror, men när det har varit utbrott av yngelröta har det varit väldigt besvärligt att hitta alla samhällen inom det smittade området. Det finns mycket mer bin än vad vi känner till, konstaterar han.

Högre krav

Bisjukdomarnas utbredning har förändrat biodlingens villkor drastiskt under bara några få år, och i samma takt får bitillsynen en allt mer framskjutet plats. Och situationen ställer högre krav även på biodlarnas uppmärksamhet och insatser.

– Som biodlare måste man själv vara noggrann, och tänka på hur man kan agera för att minska smittotrycket. Även för sin egen skull. Det blir ju en väldig förlust om man själv blir drabbad, säger Hans Lindmark.

ger biodlaren råd och hjälp

Biodlingspolis eller vän i nöden? Hans Lindmark är en av landets bitillsynspersoner.

Bitillsynspersonen ska informera om olika metoder att bekämpa varroakvalster, till exempel utskärning av drönaryngel.

Att klargöra hur allvarligt läget egentligen är på bisjukdomsfronten är inte alltid alldeles lätt, förklarar Gunilla Streijffert vid länsstyrelsen i Dalarna. Även hon framhåller anmälan av uppställningsplatser som ett exempel som många biodlare väljer att ignorera.

– Det fungerar dåligt på sina håll, det måste jag säga. Det är jätteviktigt att man skickar in anmälan och talar om var det finns bin, framför allt för att man snabbt ska kunna komma i kontakt med de biodlingar som finns inom radien tre kilometer, vid utbrott av amerikansk yngelröta. Men det har en del människor väldigt svårt att förstå, säger hon.

Okontrollerade flyttar

Motviljan att tala om var man har sina bin är svår att förklara, menar Gunilla Streijffert. Det kan finnas en del nedärvd motsträvighet, och tidigare kan det också ha funnits en föreställning om att Skatteverket kan ha haft insyn i uppgifterna.

– Så är det naturligtvis inte. Men jag kan nämna ett exempel från ett område där en bitillsynsman uppskattar att det finns ungefär 50 biodlare, och av dem har två lämnat in uppgifter. Det tycker jag visar på dålig information, brist på vetenskap och eller nonchalans, säger Gunilla Streijffert.

Okontrollerad flytt av bin är också ett faromoment när det gäller smittspridningen, och är dessutom olagligt, påpekar hon. Bin som ska flyttas över församlingsgrän-

ser ska kontrolleras av bitillsynsman, och på grundval av hur yngelröta förekommer i landet ska bin helst inte flyttas från söder mot norr. Sommartorpare som vill ha bin har blivit ett bekymmer på sina ställen.

– Man vill ha med sig bin till sommarstället, och vill ta med sig bin och utrustning hemifrån. Ska man ha bin på sommatorpet kan man hellre köpa lokalt, och räkna med att man inte kan få tag på bin på fem minuter. Man måste planera lite i förväg, konstaterar Gunilla Streijffert.

Information viktigt

Kommunikation och information är nyckelord i att hålla sin biodling vid god hälsa, framhåller Gunilla Streijffert. Nybörjare bör gå kurs, och till kurser och föreningsmöten bör bitillsynsmännen bjudas in. Det är bra tillfällen att berätta och bekanta sig med de blivande biodlarna under odramatiska former. Goda handledare och engagerade mentorer kan också bidra med mycket kunskap.

– Som biodlare måste man också själv se till att hålla sig informerad om vad som händer, till exempel genom Biodlarna, genom våra hemsidor och Jordbruksverkets. Man ska inte köpa och sälja bin och utrustning hur som helst, och aldrig använda sina redskap annat än i sin egen bigård. Om man är nybörjare bör man satsa på nyare utrustning, och inte vara alltför nostalgisk och leta fram gamla grejor från Hedehöjs. Börjar man med nytt

Fakta bitillsyn

Sverige är uppdelat i cirka 600 bitillsynsdistrikt.

Bitillsynspersonernas huvuduppgifter är:

- att besiktiga och utfärda flyttningstillstånd för levande bin, begagnade bibostäder och biodlingsredskap när dessa behöver flyttas över en församlingsgräns.
 - att vid misstanke om amerikansk yngelröta eller varroakvalster undersöka och vid eventuell förekomst fastställa detta.
 - att vid förekomst av amerikansk yngelröta genomföra det praktiska bekämpningsarbetet, förrinta smittade bisamhällen och sanera eller förrinta bibostäder.
 - att vid förekomst av varroakvalster informera om olika bekämpningsmetoder.
 - Att årligen besiktiga och utfärda flyttningstillstånd för "godkänd biodlare".
- Källa: Länsstyrelsen Dalarna

och fräscht är det mycket lättare att hålla god biodlingshygien, säger Gunilla Streijffert och påpekar:

– Bitillsynsmannen är biodlarens bästa vän. Han eller hon kan reda ut en hel del om det är bekymmer i kupan. Och man ska gå på de träffar som biodlarföreningarna anordnar. Man lär sig så otroligt mycket på de träffarna, och dessutom är det trevligt.

Välkommen till årets Yrkesbiodlarkonferens i Nyköping!

Reservera 10-12
februari i din
kalender

Det blir ett fullmatat program med bland annat en stor utställning, ett brett spektra av föredragshållare, årsmöte i Biodlingsföretagarna och inte minst ett gastronomiskt event med ost, honung, mjöd och mölska.

Årets tema är **"Honung"** ur alla synvinklar;
**kvalitet, marknadsföring,
märkning, mjödtillverkning** m.m.

Biodlingsföretagarna

**Jordbruks
verket**

**Gästabuds-
året 2017**

Här det preliminära programmet:

FREDAG 10.00

Gamla & nya skadegörare – en översikt

Karina Karlsson, tf Bihälsokonsulent, Lotta Fabricius Kristiansen

Pollinering och honungsproduktion – hur kan dagens situation bli bättre?

*Thorsten Pedersen Jordbruksverket, Ulrika Sahlin, Lunds universitet
Jonny Ulvtorp, BF, Anna Lind-Lewin, Svenska Bin*

Innovation inom binäringen

*Flow Hive, Tomas Mätzsch, Lyfthjälpmedel, Lars Höglund
Pollinerings-App, Ulrika Sahlin, FreeBee, Björn Lagerman*

Hur skall ett nytt Bi-register utformas?

Magnus Gröntoft, Jordbruksverket, Kajsa Lycke, Länsstyrelsen

Lunch

Jordbruksverkets nya föreskrift om bihälsa

Ingrid Karlsson, Jackis Lannek, Jordbruksverket

Det nya VSH-projektet. Vad är tankarna och hur skall det drivas?

*Rickard Johansson, Projektledare, Martin Lindell, Biodlingsföretagarna,
Bert Trybom, InsemTech*

Svenska Bin, en plattform att marknadsföra hela näringen

Anna Lind-Lewin, Lotta Fabricius Kristiansen

18.00, Gastronomikväll (OBS! Separat anmälan)

Vi provar Honung, Mölska, Mjöd och Ost under sakkunnig ledning
Victoria Bassani

20.00 Middag

LÖRDAG 9.00

Årsmöte Biodlingsföretagarna

Yrkeshögskolan utexaminerar!

Parallellt med årsmöte pågår intresseföredrag om yrkesbiodling för intresserade.

- **Funderar du på att utöka**, *Victoria Bassani, SBR*
- **Kurser för att våga ta steget**, *Mats Khakar, Biodlingsföretagarna*
- **Yrkeshögskolan för biodling**, *Bo-Göran Nilsson*

Lunch

Honung; produkten, äktheten, ursprunget, märkningen

Etienne Bruneau, Apimondia / COPA / CARI

Honungsförfalskningens vägar ut på marknaden

Falskt vax i omlopp ger katastrofala följder

Karl-Rainer Koch

Framgångsrik lobbying och påverkan

Noa Simon Delso, BeeLife

Biodling i praktiken

- *Björn Lagerman, FriBi*
- *Jens Martin Nybøle Yrkesbiodlare Norge*
- *Monika Larsson, Honungsgården Bjäre*
- *Yngve Kihlberg, Utmarens Bigårdar*

20.00 Konferensmiddag

Konferensen gästas bland andra av Etienne Bruneau från Belgien som är ordförande i Copas arbetsgrupp i biodling och ansvarar även för honungsfrågor inom Apimondia och gentemot EU.

Kommer gör också Noa Simon Delso som basar för BeeLife, en kärnfull lobbyorganisation som alltid har binas perspektiv.

Det blir mycket biodlingspraktik i form av svenska, norska och åländska biodlingsföretagare med vitt skilda synsätt som beskriver sin verksamhet och företag med utgångspunkt på lönsamhet och övervintring.

Utställare

Joel Svenssons Vaxfabrik, MS Biredskapsfabriken, Thomas Apiculture, LP.s Biodling, Swienty, Skogshonung, Light Line Slungan, Swedish Forest Honey, Königin, Svenska Biprodukter, Svensk Honungsförädling, Lustgårdens Biodling, Mjödhamnen, Paradise Honey Ltd, BJ Sheriff, Honey Pow Ltd

BOKA ONLINE
www.biodlingsforetagarna.se

SÖNDAG 9.00

Biodling i praktiken forts.

- Yngve Påvall, biodlare Åland
- Fabian Lindhe, Lindhehonung
- Håkan Nilsson, God Honung
- Erik Österlund, Elgon
- Torbjörn Jakobsson, Skogshonung

Paneldebatt Övervintring

Biodlare enligt ovan, Preben Kristiansen, COLOSS

SLUs verksamhet

Eva Forsgren

Honungsringens verksamhet

Calle Regnell, Alf Andersson, Simon Höjeberg

EPBAs kärnfrågor

Walter Haefeker, Ordförande EPBA

Avslutning

13.00 Lunch

Nytt för i år

På lördag förmiddag har vi programpunkter till dig som vill växa och utveckla din biodling.

Stor utställning av maskiner och redskap.

Mjöd- och mölskaprovning från de olika leverantörerna.

500 kr rabatt på paketpris vid tidig anmälan!

Priser

FREDAG-SÖNDAG

Paketet innehåller förutom tillträde till samtliga föreläsningar:

Fredag: Förmiddagskaffe, Lunch, eftermiddagsfika, 2-rätters middag och vickning

Lördag: Frukostbuffé, förmiddagskaffe, lunch, eftermiddagskaffe, 3-rätters konferensmiddag och vickning

Söndag: Frukostbuffé, förmiddagskaffe och lunch

Del i dubbelrum: 4 000 kr. Tidig anmälan rabatt 500 kr. **(3 500 kr)**

Enkelrum: 4 800 kr. Tidig anmälan rabatt 500 kr. **(4 300 kr)**

FREDAG-LÖRDAG

Paketet innehåller förutom tillträde till samtliga föreläsningar under fredag och lördag:

Fredag: Förmiddagskaffe, Lunch, eftermiddagsfika, 2-rätters middag och vickning

Lördag: Frukostbuffé, förmiddagskaffe, lunch, eftermiddagskaffe

Del i dubbelrum: 2 600 kr. Tidig anmälan rabatt 500 kr. **(2 100 kr)**

Enkelrum: 3 100 kr. Tidig anmälan rabatt 500 kr. **(2 600 kr)**

LÖRDAG-SÖNDAG

Paketet innehåller förutom tillträde till samtliga föreläsningar under lördag och söndag:

Lördag: Frukostbuffé, förmiddagskaffe, lunch, eftermiddagskaffe, 3-rätters konferensmiddag och vickning

Söndag: Frukostbuffé, förmiddagskaffe och lunch

Del i dubbelrum: 2 600 kr. Tidig anmälan rabatt 500 kr. **(2 100 kr)**

Enkelrum: 3 100 kr. Tidig anmälan rabatt 500 kr. **(2 600 kr)**

ENDAGARS ENTREBILJETT

Fredag och söndag: 140 kr

Lördag: 190 kr

Endast 2-rätters middag på fredagen: 350kr

Endast 3-rätters konferensmiddag: 600 kr

Alla priser är inklusive moms.

Nu blir det enklare för biodlare att

Nu blir det enkelt för biodlare som av olika skäl inte är anslutna till Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI) att ändå fullgöra sitt producentansvar. Det räcker med att köpa sina förpackningar från återförsäljare av bireddskap som är anslutna till FTI. På så sätt blir man med och finansierar FTIs återvinningssystem, med bland annat 6000 återvinningsstationer i landet. Det innebär också en garanti för att källsorterade förpackningar återvinns på bästa möjliga sätt.

Sedan mitten på 90-talet finns en lag, producentansvarslagen, som säger att företag

som exempelvis säljer en förpackning eller förpackad vara har ett ansvar för att förpackningen samlas in och återvinns när den använts. Man brukar säga att dessa företag har ett producentansvar för sina förpackningar.

Ta ansvar för återvinning

De allra flesta som berörs, ungefär 10 000 svenska företag, tar sitt producentansvar genom att ansluta sig och betala en förpackningsavgift till Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI). Det är ett smidigt sätt att klara sitt producentansvar, man köper helt enkelt in "producentansvarstjänsten" av FTI ungefär som man köper in försäkrings- eller revisions-tjänster. För en normal honungsburk eller flaska kan avgiften handla om några ören.

Förpackningsavgifterna används till att driva landets nära 6000 återvinningsstationer för insamling från hushållen och andra insamlingsformer. FTI fungerar

också som intresseorganisation och stöder utvecklingen av återvinningsteknik, sköter kontakter med kommuner och myndigheter, bevakar lagstiftning och mycket annat. En fördel som växer i betydelse är att en FTI-anslutning är ett intyg på att man tar sitt miljöansvar och ser till att förpackningarna kan återvinnas.

Hittills är det främst större biodlare och honungsleverantörer som varit anslutna till FTI för sina förpackningar av plast, papper eller metall, och alla som använder svenskproducerat glas är sedan tidigare anslutna till FTIs samarbetspart Svensk glasåtervinning (SGÅ).

Smart lösning

Många av de mindre biodlarna har dock inte varit anslutna, trots att deras kunder sannolikt utnyttjat återvinningsstationerna i många år. Det beror främst på att branschen är ganska liten med många och ofta små företag, vilket gjort det svårt att hantera avgifterna utan att adminis-

Töreבודה Vax

Hos oss kan du välja cellstorlekar 4,9 5,1 och 5,3 mm och drönarvax

Ange cellstorlek vid beställning!
Saknas uppgift levereras 5,1 mm.

Vi rensar varje parti för sig

Märk med namn, adress, tel nr och kolliantal. Ska vi kassera några ramar efter rensningen? Skriv "eldas" på kollit.

Särbehandling

Många biodlare vill ej ha Apistan eller thymolrester (t ex från Apiguard) i sitt vax. Därför särbehandlar vi ditt vax om du skriver ett intyg med namn, adress och tel nr och märker dina kollin med "SÄRBEHANDLAS".

Öppettider

Mån-fre 9-16

Lunchstängt 12.30-13.30

VAX KÖPES!

Hoppas att vi ses på
biodlarkonferensen i
Nyköping 10-12 feb 2017

Inlämning av
ramar och vax
1 okt - 31 mars

Vaxet ursmält, ramen desinficerad

Vi har även **FÖRENINGSPRIS** på vaxhantering

Tänk på att ta
vara på vaxet!

Allt för biodlaren
Stor som liten

MS Bireddskapsfabriken AB

Töreבודה

info@bireddskapsfabriken.se

Sedan 1941

www.bireddskapsfabriken.se

följa producentansvarslagen

trationskostnaderna skulle bli oproportionerligt stora.

Nu har dock branschen och FTI hittat en smart lösning, i stället för att ta ut förpackningsavgiften från varje enskild biodlare, kan den tas ut av de företag som levererar förpackningarna. Därmed betalas avgiften samtidigt som biodlarna betalar för sina förpackningar, och slipper på så sätt extra administrationsarbete.

Återförsäljare ansluter sig

Redan har några återförsäljare av biredskap, förpackningar och liknande anslutit sig till FTI och fler väntas göra det, eftersom man ser det som en bra service gentemot biodlarna. FTI får också frågor från biodlare om vilka återförsäljare som ger denna möjlighet.

Biodlare som på detta sätt fullgör sitt producentansvar kan också berätta för sina kunder att de tar sitt fulla miljöansvar även för förpackningarna. Glaset kan bli exempelvis glasullisulering, plasten blir

nya plastprodukter av olika slag, metallen likaså, och papper går tillbaka till pappersbruken och kan bli wellpapp eller hushållspapper och så vidare. Miljövinster är betydande, varje kilo återvunnen plast sparar lika mycket råolja och 0,8 kilo koldioxidutsläpp, återvunnen metall kräver bara en tiondel så mycket energi som om man framställer metall direkt från naturen, för att ta två exempel.

– I dag insamlas och återvinns tre av fyra förpackningar i Sverige vilket placerar oss i den absoluta världstoppen när det gäller återvinning. Vi vill öka återvinningen genom ännu bättre återvinningsstationer och mer insamling i villor och flerfamiljshus. Nu när alla biodlare fått möjlighet att vara med och betala för sin del ökar våra möjligheter och det vinner biodlarna, deras kunder, miljön och hela samhället på. Det är vi på FTI mycket glada för, säger Anette Löhn på FTI.

Förpacknings- och Tidningsinsamlingen

Det blir lättare att ta producentansvar.

Kommentar från kvalitetskommittén

Kommittén har tidigare i Bitidningen kommenterat detta med återvinning av förpackningar. Vi vill återigen påtala att det bästa sättet att säkerställa att aktuella avgifter betalas är att fråga hur det förhåller sig, där man handlar, annars är du, om du har en registrerad firma, tvungen att själv vara ansluten till FTI. Även för er som inte driver er biodling i företagsform, kan det kännas skönt att det betalas för att återvinningssystemet skall fungera.

MEVEDA BIKUPA

BIKUPANS DELAR:

- Farrar ram (3/4 Langstroth)
- Langstroth ram
- Tak
- Spärrgaller
- 15l Foderlåda
- Materialets densitet är nu över 110kg/m³

Bikupan är tillverkad av stark expanderad polystyren. Tack vare materialets goda värmebeständighet och höga densitet är Meveda bikupan perfekt att använda i det nordiska klimatet. Bikupan har en ergonomisk design och är lätt och bekväm att lyfta. Spärrgallret ser till att bisamhället får torra och stabila förhållanden under övervintringen.

Meveda bikupa passar både för hobbybiodlare och yrkesbiodlare. Meveda bikupor används redan i Baltikums största bigård, där mer än 1300 bisamhällen bor samt i andra bigårdar runt om i Sverige, Finland och Baltikum.

Begär offert på en gång
info@meveda.ee

KONTAKTA OSS PÅ:

Meveda LLC

Lennu 66, Laane küla,
Ülenurme vald, Tartumaa
61703, ESTONIA
info@meveda.ee
+372 525 5716
www.meveda.ee

Av praktiska skäl omfattar en bigård en uppställningsplats där flera samhällen placeras nära intill varandra. Foto: Hannes Bonhoff

Hur varroakvalstret påverkar biodlingen

HANNES BONHOFF

Aktuell forskning visar att väl etablerade biodlingsmetoder, som placeringen av bisamhällen bredvid varandra, leder till ett ökat varroaangrepp.^{1,2} Orsaken är att varroakvalstret har lätt att sprida sig mellan samhällen vilket evolutionärt har en förödande effekt på kvalstrets egenskaper.

Man kan undra varför varroakvalstret kan vara så pass skadligt att det tar död på ett bisamhälle inom bara ett par år.³ Bisamhället är ändå varroakvalstrets värd utan vilken kvalstret inte kan överleva. För att förstå detta måste man vidga vyerna. Det räcker att se någon meter åt sidan. Där finns nämligen redan nästa kupa i bigården.

Innan ett angripet bisamhälle avlider har kvalstret bland annat med hjälp av binas höga antal felflygningar⁴ hunnit sprida sig till andra samhällen. Kvalster i ett döende samhälle kan dessutom haka på bin från andra samhällen som stjälen

obevakade honungen.⁵ Bisamhällen i en bigård tar inte heller slut då biodlaren ersätter bortgångna med nya. För varroakvalstret är en bigård en oändlig källa för bisamhällen där kvalstret kan vara högggradigt skadligt och även döda sin värd utan risk att dö själv.

Evolution i bigården

Att en bigård ger varroakvalstret möjligheten att vara högggradigt skadligt är en sak. Men kan biodlingsmetoder även orsaka kvalstrets höga skadlighet mot bina? Enligt evolutionsteorin är svaret ja.^{6,7} Sambandet mellan biodlingsmetoderna och evolutionen av varroakvalstrets skadlighet blir tydligt när man undersöker två förenklade scenarier: kvalstret kan sprida sig till andra bisamhällen och kvalstret kan inte sprida sig till andra bisamhällen.

Om varroakvalstret kan sprida sig till andra bisamhällen har vi den ovan beskrivna situationen som påträffas i en bigård. I evolutionens "survival of the fittest" mäts fitness i antal avkommor så att kvalstret strävar mot att föröka sig så mycket som möjligt. Då döden av värdssamhället i en bigård inte leder till att varroakvalstret också dör finns det ingen mekanism

kvar som reglerar kvalstrets förökningstakt. Evolutionärt leder förhållanden i en bigård därför till att kvalstren successivt höjer sin förökningstakt. En inte hållbar relation mellan bin och varroa utvecklar sig och biodlaren blir tvungen att ingripa.

Om varroakvalstret inte kan sprida sig till andra bisamhällen skulle det dö när bisamhället dör. Kvalsterpopulationen får därför inte överstiga det antalet kvalster per samhälle som skulle leda till bisamhällets undergång. Kvalster som förökar sig för snabbt skulle alltså inte överleva och måste anpassa sig. För att ändå kunna fortsätta föröka sig behöver varroakvalstren flera bisamhällen. Kvalstret måste därför sänka sin skadlighet så pass mycket att bisamhället är starkt nog att kunna svärma. Här utvecklar sig en godartad relation mellan bin och kvalster där båda kan existera tillsammans.

Dessa två scenarier förklarar hur spridning av varroa mellan bisamhällen evolutionärt påverkar utvecklingen av kvalstrets skadlighet mot bina. Spridning av kvalster mellan moder- och dottersamhällen, vid svärmning, visar sig dessutom vara kopplat till mindre skadliga kvalster.⁷ Om biodlaren däremot ersätter drottning-

en med en ny, som inte har den ursprungliga moder- eller dotterrelationen, leder spridningen av kvalster även vid svärming till en ökad skadlighet mot bina.⁷

”Biodlingsmetoder ökar risken för felflygning av infekterade bin mellan samhällen.” Ingemar Fries, prof. emeritus, Sveriges lantbruksuniversitet⁷

En ökning av kvalstrets skadlighet mot bina behöver inte enbart visa sig i ett ökat antal kvalster, utan kan också innebära en ökad förmåga att framkalla sjukdomar.⁶ Evolutionärt har en spridning mellan bisamhällen dessutom samma effekt på andra sjukdomsalstrande organismer som på kvalster. Ju mer organismerna, som leder till yngelröta, nosema och kalkyngel, sprids mellan bisamhällen desto farligare blir de.⁷

Hur biodlaren kan förbättra situationen

Ingrepp av biodlaren för att påverka varroangreppet baseras vanligtvis på någon form av bekämpning som minskar antalet kvalster i bisamhället. Under regelbunden bekämpning kan varroakvalstret därför föröka sig i hög takt utan risk att uppnå det antalet kvalster per bisamhälle som skulle leda till samhällets undergång. Därmed blir kvalstret aldrig tvunget att anpassa sig, vilket stör utvecklingen av en godartat relation mellan bin och kvalster.³

För att förbättra situationen kan biodlaren minska spridningen av kvalster mellan bisamhällen. Varroa kan sprida sig genom binas felflygning och röveri och när biodlaren själv flyttar bin och yngel från kupa till kupa.⁷ Biodlaren kan alltså redan minska spridningen av kvalster genom att undvika manuell utjämning av bityrkan i bigården och ihopslagning av samhällen.

Röveri kan minimeras genom att välja ett område för bina med rikligt nektarflöde utan draguppehåll som räcker till för alla bin inom flygradien. Ett minskat fluster underlättar dessutom vaktbinas försvar mot främmande bin. Vid stödfodring är det viktigt att undvika spill och att börja fodra på kvällen när bina har slutat flyga. Ramar, vax, foder och honung ska förvaras oåtkomligt för bina. Detta gäller särskilt honungsförråden från döende bisamhällen eftersom dödsorsaken kan spridas till friska samhällen. Även avståndet mellan bisamhällen kan påverka röveri.¹ Vid all-

varlig brist på nektar kan röveri dock ske över mer än en kilometers avstånd.⁸

När flera kupor placerats nära varandra i en rad, med flustret åt samma håll, kan felflygningen leda till att en tredjedel av arbetsbina i ett samhälle kommer från andra samhällen.⁴ Felflygning kan påverkas genom anordningen och färgen på kuporna, topografi, flustrets riktning och avståndet mellan kuporna.⁹⁻¹² Hur avståndet mellan kuporna påverkar varroangreppet har undersökts i ett flertal studier.^{1,2,13} Medan en ökning från en till tio meter mellan kuporna inte visade någon förbättring, gav ökning från en till omkring trettio meter och från tio till hundra meter en betydande minskning i antalet varroakvalster. Det kunde även avgöra om ett samhälle skulle klara sig över vintern eller inte.

Slutsats

Enligt Jordbruksverket finns det mellan 125 000 och 150 000 bisamhällen i Sverige, huvudsakligen i södra delen av landet. Detta ger omkring två kvadratkilometer plats per bisamhälle i södra Sverige. Dessutom uppger Jordbruksverket att redan några få bisamhällen per hektar räcker för att uppnå en god pollinering. Bisamhällen behöver därför i princip inte stå närmare än trettio till sjuttio meter intill varandra, beroende på förekommande växter.

”Som biodlare har du ansvar för att förebygga och hindra spridningen av bisjukdomar.” Länsstyrelsen Västra Götalands län

Det är av praktiska skäl som bikuporna placeras nära varandra, men det är inte praktiskt att ha en höggradigt skadlig parasit i bigården. Mycket av biodlarens arbete och pengar går ut på att kontrollera varroangreppet, bekämpa kvalstren och ersätta samhällen som dör av angreppet. Medan bekämpningsmetoder erbjuder en kortvarig lindring av varroaproblemets symptom, bidrar en minskning av kvalsterspridningen mellan bisamhällen till en långsiktig lösning. Inte minst av praktiska skäl borde spridningen av kvalster mellan bisamhällen därför hindras, även om detta innebär att man får gå några tiotals meter från kupa till kupa.

Källor

1. T.D. Seeley, M.L. Smith, Crowding honeybee

colonies in apiaries can increase their vulnerability to the deadly ectoparasite Varroa destructor, *Apidologie* 46(6), 716–727 (2015)

2. M.P. Nolan, K.S. Delaplane, Distance between honey bee *Apis mellifera* colonies regulates populations of Varroa destructor at a landscape scale, *Apidologie* (2016)

3. I. Fries, A. Imdorf, P. Rosenkranz, Survival of mite infested (*Varroa destructor*) honey bee (*Apis mellifera*) colonies in a Nordic climate, *Apidologie* 37, 564–570 (2006)

4. K. Pfeiffer, K. Crailsheim, Drifting of honeybees, *Insectes Sociaux* 45(2), 151–167 (1998)

5. R. Cervo, C. Bruschini, F. Cappa, S. Meconcelli, G. Pieraccini, D. Pradella, S. Turillazzi, High Varroa mite abundance influences chemical profiles of worker bees and mite–host preferences, *Journal of Experimental Biology* 217, 2998–3001 (2014)

6. J.J. Bull, Perspective – Virulence, *Evolution* 48(5), 1423–1437 (1994)

7. I. Fries, S. Camazine, Implications of horizontal and vertical pathogen transmission for honey bee epidemiology, *Apidologie* 32(3), 199–214 (2001)

8. E. Frey, H. Schnell, P. Rosenkranz, Invasion of Varroa destructor mites into mite-free honey bee colonies under the controlled conditions of a military training area, *Journal of Apicultural Research* 50(2), 138–144 (2011)

9. S.C. Jay, Drifting of Honeybees in Commercial Apiaries. I. Effect of Various Environmental Factors, *Journal of Apicultural Research* 4(3), 167–175 (1965)

10. S.C. Jay, Drifting of Honeybees in Commercial Apiaries. II. Effect of Various Factors when Hives are Arranged in Rows, *Journal of Apicultural Research* 5(2), 103–112 (1966)

11. S.C. Jay, Drifting of Honeybees in Commercial Apiaries. III. Effect of Apiary Layout, *Journal of Apicultural Research* 5(3), 137–148 (1966)

12. S.C. Jay, Drifting of Honeybees in Commercial Apiaries. IV. Further Studies of the Effect of Apiary Layout, *Journal of Apicultural Research* 7(1), 37–44 (1968)

13. F. Sakofski, N. Koeniger, S. Fuchs, Seasonality of honey bee colony invasion by *Varroa jacobsoni* Oud, *Apidologie* 21(6), 547–550 (1990)

Foto: www.kalory.co.uk

Hannes Bonhoff

Om skribenten: ”Jag upptäckte mitt intresse för biodlingen när jag ärvde ett gäng bisamhällen från min far för några år sedan. Han gav också vidare sin drift att utveckla och optimera redskapen och metoderna. Med en bakgrund som doktoreerad forskare dröjde det inte länge innan jag fördjupade mig i vetenskapliga artiklar om sammanhängen i bigården som jag nu har börjat skriva om.”

100 år! Tänk, 1916 fanns det inga mobiltelefoner, ja, inte ens fasta telefoner var vanliga. Alla hade inte el. Bilar fanns det heller inte gott om, ja, det var ett helt annat Sverige än i dag. Ute i Europa var det krig, och detta ledde till att det blev ransonering av varor. Därför var det säkert många som skaffade bin för att få ut ransoneringskort på socker, som skulle användas för invintring av bina, men kanske blev det lite över till övriga familjen också?!!

Kronobergs Läns Biodlareförbund firade 100 år

Många små biodlareföreningar såg dagens ljus. Stationsinspektör Einar Ewerlöf i Växjöortens Biodlareförening, som hade bildats 1915, ville få ut mer kunskap till biodlarna, och det borde bli enklare om man hade ett förbund! Därför bjöd man in till en Bi-odlingens dag i Växjö den 21 juni 1916 i samband med en Lantbruksutställning, som hölls på Oxtorget här.

Dagen började med att Ewerlöf, säkert med stor pondus, höll ett hälsningsanförande i Järnvägsrestaurangens klubb- rum. Folkskollärare Holm från Malmöhus läns biskötareskola hade inbjudits och höll ett föredrag om Rationell biodling, som till exempel innebar att man skulle använda ramkupa i stället för halmkupa. Därefter blev det en lång debatt, som slutade med att Ewerlöf tillsammans med Folkskollärare E Larsson, Hovmantorp, och Skomakaremästare J Rydén, Hjortsberga, fick bilda en interimsstyrelse, som skulle ta fram förslag på stadgar till förbundet. Efter en gemensam middag besökte man dövtumslärare Sandbergs bigård med ett 40-tal samhällen. Dagen avslutades sedan på Lantbruksutställningen, där biodlareföreningen hade visning och demonstration av ramkupa, biredskap och andra produkter.

100-årsjubileum

100-årsjubileet firades den 18 juni 2016 i IOGT/NTO:s lokaler i Växjö. Programmet för dagen var upplagt på un-

Tre duktiga biodlare i Kronoberg.

Foto: Karin Persson

gefär samma sätt, som 1916. Efter ett hälsningsanförande höll Börje Blomster, Källered, med rötter från västra Kronoberg, ett mycket intressant och trevligt föredrag. Det handlade om utvecklingen av biodlingen under de här 100 åren, ja, till och med längre än så och även om bi-odling i bland annat Indien. Dessutom fick vi vetskap om några driftiga män, som tidigt startat biodlareföreningar i länet, bland annat hans gammelmorfar Nils Larsson, som enligt uppgift startade

biodlareföreningen Södra Sunnerbo 1905. Dennes son John Nilsson, Buskhult, Hinneryd, var också biodlare och hans bipaviljong från 1920-talet finns kvar i originalskick. John dog år 2009 på sitt 106:e år som äldste man i hela Småland!

I stället för att besöka en bigård och en lantbruksutställning, hade man under jubileumsdagen gjort en utställning. Här visades kupor av olika slag, allt från halmkupa via traditionella med färdiga ramar till topplistikupa, där ju bina själva bygger

Dagen avslutades med en middag.

Foto: Karin Persson

sina kakor, och så till en Flow Hive, där honungen förhoppningsvis rinner ner i burken. Här visades också lite om honungshantering.

Man kunde även få njuta av Tobias Ivarssons, Ormesberga, vackra foton och bilder av viktiga pollinatörer. Älghults Bimuseum visade en gammal film om bin och biodling, och man berättade också om sin verksamhet. Studieförbundet Vuxenskolan var på plats. Det fanns också möjlighet att provsmaka och köpa Bertil Johanssons nya, flytande honung för året. Även levande bin visades denna dag, och ville man pröva lyckan fanns det ett lotteri. Vacker sång och musik kunde man också få lyssna på. Det var Jenny och Agne som underhöll.

Skrift om biodling i länet

Summa summarum var det en dag, där gamla som unga, nya så väl som erfarna biodlare kunde träffas och prata. För den som är lite mer intresserad av vad som hänt och händer på biodlingens område inom länet och i föreningarna har ett

häfte, Kronobergs läns Biodlares förbund 1916–2016, satts samman och finns att köpa genom styrelsen eller Studieförbundet Vuxenskolan.

Liksom för 100 år sedan avslutades dagen med en middag. Den intogs på Fyra krogar i huset intill. Biodlarna representerades hela dagen av förbundsledamöterna Ingmar Wahlström och Sture Käll. Den sistnämnde överräckte en present, en rökpust i miniatyr, samt höll ett tal och önskade förbundet lycka till i framtiden. Presentkort samt blommor var andra gåvor som överräcktes till 100-åringen.

Allsång om biodling

Det blev faktiskt också lite allsång, nämligen en gammal dikt som beskrev hur det kunde gå till på ett biodlarmöte förr i tiden. Melodin var Tre trallande jäntor och texten fanns i Blomsters gömmor. Då var det cykeln, som man färdades med, och inte bilen!

Styrelsen och kommittéen, som ordnat med denna dag, tackade alla som kommit till jubiléet och även för den spons-

Börje Blomster höll en trevlig presentation

Foto: Karin Persson

ring, som gjort dagen möjlig. Då det för 100 år sedan var aktuellt att gå från halmkupa till ramkupa, är det i dag i stället diskussion om att låta bina bygga på sina egna villkor. Hur det ser ut om 100 år vet vi inte, men vi i styrelsen hoppas på fortsatt gott samarbete med föreningarna, så att vi gemensamt kan öka kunskapen om biodlingens viktiga betydelse, och därmed förhoppningsvis öka antalet biodlare!

Karin Persson

Johan Pihl, som driver Mjödhamnen, under en mjödprovning i Grythyttan.

Säsongshonung ger mjöd karaktär

ANNA AHNÉR

Mjöd kan vara den äldsta alkoholhaltiga drycken som finns. Den dracks av de gamla grekerna, egyptierna, maya-indianerna och i nästan alla forntida kulturer. Gemensamt är att alla kallade den för gudarnas dryck.

Mjöd kan beskrivas som ett honungsvin. Huvudingredienserna är honung och vatten samt frukt och bär. Smaken kan variera stort beroende på vilken honung och vilka frukter och bär som används.

De fyra årstiderna

Johan Pihl, som driver Mjödhamnen AB i Hällefors, delar med sig av sina mjödkunskaper under en provning i Grythyttan med biodlare från Örebro län. Företaget importerar och tillverkar eget mjöd. Han har tagit fram en serie efter årstidernas fyra säsonger: vår, sommar, höst och vinter. Tanken är att de ska komplettera varandra vid en måltid. Värmjöd kan drickas till

lite tilltugg före maten, sommar till förrätten, höst till huvudrätten och vinter till chokladbiten efter måltiden.

Johan Pihl har en buss som han åker runt med till några större biodlare i södra och mellersta Sverige för att köpa deras honung och tillverka lokalproducerat mjöd med säsongshonung. Bussen har inretts med tre rostfria 1000-liters tankar. Ungefär 250 kilo honung går det i en tank som i slutänden blir 840 flaskor mjöd.

Glasen fylls med de fyra säsongerna. Vårdrycken doftar tydligt av fläderblom och honung.

– Till den har honung som skördats tidigt i juni använts, berättar Johan.

I sommarmjöd finns bland annat havtorn och rosenkvitten.

Hösten innehåller mycket blåbär med inslag av svarta vinbär och har en mörk färg till skillnad från de andra mjöden vid provsmakningstillfället.

Vintermjöd har inslag av ljunghonung, skvatram, lingon och tallskott.

Alla provsmakare verkar kunna hitta någon favorit.

Här och var hörs:

– Jag gillar nog vår och vinter bäst.

– Jag gillar sommar bäst.

– Den här skulle smaka bra till en bit mörk choklad.

– Den här passar till något bra på tv:n.

Intresset för mjöd väcktes

Att Johan Pihl blev intresserad av mjöd kom mest genom en tillfällighet. Han höll på med levande rollspel och planerade att delta i ett. Han ringde arrangörerna för att fråga om de behövde någon speciell karaktär. Han fick veta att de behövde en mjödbryggare.

– Jag började läsa på och fick ihop en slags dryck.

Han återkom tre gånger till det rollspelet som mjödbryggare.

– Jag lärde mig mer och mer och det blev bättre för varje gång.

Och tillägger :

– Rollspelen är alkoholfria så därför var mjödet utspätt.

Men intresset för mjöd var väckt och efter skolan blev han peppad av en kompis och startade företaget 2006 som då var inriktat på import. På senare tid har den mobila verksamheten med egentillverkning tillkommit.

Johan Pihl åker buss till biodlare för att kunna tillverka lokalt mjöd och för att få tag på säsongshonung.

De fyra årstiderna på flaska.

Mjöd har tillverkats och druckits i många forntida kulturer och ofta kallats gudarnas dryck.

Mjöd

När mjöd tillverkas jäser man honungsmust (vatten och honung).

Mjöd kan smaka och se ut på många olika sätt beroende på, bland annat, vilken honung det gjorts på, hur stor andel vatten och honung man använt, om efterjäsning på flaska har skett, eller om det tillsatts frukt, bär, kryddor, malt eller något annat.

Alkoholhalten i mjöd är snarlik de flesta vin, och brukar i normala fall ligga kring 10-14 %vol.

Det går inte att likställa mjöd och vin, för det är två olika sorters drycker, vilka båda har sina egna kvalitétéer och traditioner.

Källa: Mjödhamnen

Projektrapport för projektet "Testbiodling"

Föreningen Svensk Buckfastavel (FSB) har, med ersättning från Nationella Honungsprogrammet, under projektåret 2014-09-01 till och med 2015-08-31 drivit ett projekt benämnt Testbiodling.

Bakgrund till projektet:

Med testbiodling menas att grupper av systerdrottningar odlas, paras med känd härstamning och får bilda samhällen. Odlingen av drottningarna och samhällsbildningen sker år 1. Under biodlingssäsongen år 2 jämförs testsamhällena inom och mellan systergrupperna vad gäller viktiga produktionsegenskaper samt motståndskraft mot sjukdomar och parasiter.

Avsikten med projektet är att selektera fram bra avelsmaterial som kan användas av de biodlare som sysslar med avel och därigenom sedan spridas vidare till övriga biodlare.

Målgrupp:

Avsintresserade biodlare som kan tänka sig att utföra det merarbete och ta de merkostnader som "testbiodling" medför utöver vanlig biodling.

Mål med projektet:

Att öka antalet testade drottningar och därmed bredda avelsbasen. Att ge de biodlare som sysslar med avelsverksamhet ett bra underlag för selektering av avelsmaterial.

I förlängningen, att den gemene biodlaren får tillgång till bättre produktionsbin, med förbättrade produktionsegenskaper och ökat motstånd mot sjukdomar och parasiter.

Genomförande:

Sex testgrupper gick in i testverksamheten biodlingsåret 2015. Testbiodlarna genomförde de tester o provtagningar som är upptagna på FSB:s bedömningsformulär för testbiodling. Ett bedöm-

ningsformulär förs för varje testsamhälle och en sammanställning av varje testgrupps resultat sammanställs på formuläret "Sammanställning testserie". Testbiodlarna sänder testresultaten till FSB:s testansvarige. Bedömningsformuläret och "Sammanställning testserie" finns att hitta på FSB:s hemsida www.buckfast.se

Utvärdering:

Totalt blev 81 drottningar testade i fem grupper. En systergrupp föll tyvärr bort ur testet. Tre av testgrupperna var på modersidan avkomlingar från den import av drottningar från Tyskland som FSB gjorde 2012. Resultaten antyder en liten höjning av fruktsamheten genom parning med detta obesläktade material. Målet att öka antalet testade drottningar gentemot föregående år uppnåddes inte. Under 2012 testades 70 drottningar och under 2014 110 stycken.

Bortfallet av en testserie sänkte antalet testade drottningar under 2015 med minst ett tjugotal. Ett större antal testade drottningar hade gett ett bredare avelsmaterial att göra urval i för fortsatt avelsarbete. Det relativt låga intresset för testbiodling beror åtminstone delvis på att drottningodlarna tycker att ekonomin i testbiodling är otillräcklig gentemot annan verksamhet i biodlingen. Testresultaten publiceras i den årliga skriften Buckfastkompendiet och på hemsidan (www.buckfast.se).

Ekonomi:

Av de tilldelade medlen på totalt 130 000 kronor förbrukades på grund av det lägre antalet testade drottningar endast 105 163 kronor och 24 837 kronor omfördelades till annat projekt inom honungsprogrammet.

Projektets kostnader fördelar sig på:

Ersättning till testbiodlare 93 069 kronor
Utbildning 6 529 kronor
Administration 4 565 kronor
Lokalhyror 1 000 kronor

Nils Thuresson
Projektledare

SICAMM-konferens om det Nordiska biet

PERTHUNMAN

SICAMM, *Societas Internationalis pro Conservazione Apis Mellifera Mellifera*, är en internationell organisation, som bildades i Norge 1995 av forskare och biodlare från Danmark, Norge, Polen, Schweiz, Storbritannien, Sverige och Österrike. Dess uppgift är att bevara det ursprungliga västeuropeiska biet *Apis mellifera mellifera*, det vi kallar det Nordiska.

Det gör man genom att sprida kunskap om biet och försöka etablera områden där det endast finns detta bi. Hotet mot rasen är den uppblandning som skett under de senaste århundradena, främst av *ligustica*, *carnica* och *buckfast*. Erfarenhetsutbytet sker genom konferenser som hålls vartannat år.

Konferens i Holland

I oktober 2016 hade Sicamm sin konferens i Holland. Värd var den nederländska organisationen De Duurzame Bij, Det utålliga biet, som hade förlagt evenemanget till Lunteren i ett konferenscentrum. Det var drygt 60 deltagarna från 14 olika länder. Från Sverige deltog Ingvar Arvidsson som presenterade läget för Projekt NordBi och Per Thunman som fick, i brist på ordförande, representera SICAMMs ledningsgrupp. Många av de övriga besökarna var trogna deltagare som vi träffat på många tidigare konferenser.

Konferensen inleddes med ett besök på ett utomhusmuseum i Arnhem för dem

Andrew Abrahams, Skottland, hade frågor.

Kaffepaus.

Anna Brandorf, Ryssland.

som hade möjlighet. Det var bara 12 personer som hade det men de var nöjda med det de sett. Det var sedan dagarna efter ett tjugotal föreläsningar med olika inriktning. Ett gemensamt problem är den inblandning som sker av andra raser. Några föredrag handlade om de ansträngningar som gjorts för att lagligen skydda vissa områden mot införande av andra raser än det mörka melliferabiet. I några tillfällen har man lyckats, till exempel i Frankrike och Skottland. Här i Sverige har man försökt att på frivillig basis hålla stora delar av Jämtland rent från andra raser.

Några föredrag visade att bisamhället överlever utan behandling mot varroa. På ön Texel vid den holländska kusten har man ett mörkt bi och där behandlar man inte. Dessa bin och deras avkommor fungerar även på fastlandet utan behandling trots att det finns kvalster i samhällena. Även i Storbritannien finns det bin som tycks klara kvalstren utan behandling. Kan det vara att dessa bin har ett VSH-beteende?

I flera länder har man sett ett ökat intresse för det ursprungliga biet speciellt bland nybörjare och det är tillgången på renrasiga drottningar som är en flaskhals.

DNA-undersökningar

Som vanligt var det en diskussion om hur man kan veta att man har renrasiga mellifera och det verkar som om DNA-undersökningar har blivit så billiga att man kan undersöka många bin från ett samhälle med microsattelitmärkörer för att se inblandning av andra raser. Många anser även att vingmätningar ger en hjälp vid renhetsbestämning.

En kväll avslutades med en uppvisning av en lokal folkmusikgrupp. Vi fick då tillfälle att dansa inhemska danser vilket var mycket uppskattat.

Som värd för konferensen 2018 har Finland anmält sig. Den skall ske den 12–16 juli vid Mustialas lantbruksskola. Det blir förmodligen fler svenskar som då kommer med. För 2020 har Irland anmält sitt intresse.

I Luleå blev det samling kring bokbordet i pauserna.

Marita Delvert, ordförande, i samtal med deltagare i Umeå.

Sture Käll, styrelseledamot, berättade om sin biodling. Här för deltagarna i Umeå.

Karina Karlsson föreläste om bihälsa. Här från konferensen i Luleå.

Konferens för biodlare i norr

ANNA AHNÉR

Under november ordnades konferenser om biodling i Luleå och i Umeå. Det blev två välbesökta dagar med ett fylligt program.

På varje ort hölls fem kortare föreläsningar. Dessa var:

- Bihälsa, föreläsare vikarierande bihälsokonsulent Karina Karlsson.
- Min biodling och VSH, föreläsare Sture Käll.
- TBH-kupan (topplistikupa), föreläsare Anna Ahnér.
- Certifiering Eko, KRAV, Sigill samt om Svenska bin som marknadsför svensk honung, föreläsare Lotta Fabricius Kristiansen.

- Ett resonemang om honungskvalité, föreläsare Ingmar Wahlström.

Dagarna påminner om biodlingsdagarna som ordnades i Skänninge i april 2016 dit medlemmar kunde komma för att fortbilda sig, inspireras och nätverka. För att biodlare i norra delen av landet ska få samma möjlighet ordnades liknande dagar i Luleå och Umeå med tillresta föreläsare i stället.

Förutom föreläsarna medverkade också ordförande Marita Delvert och Ingevald Holmqvist, ledamot i förbundsstyrelsen.

Deltagarna kunde även handla litteratur om biodling och broschyrer från Bibutiken. Det fanns också möjlighet att provsmaka marmelad, godis och dryck, alla med honung som en ingrediens, och tillagat av Marita Delvert.

Föreläsningarna ledde till många frågor och diskussioner. I pauserna fortsatte pratet med gamla och nya bekanskap. Det fanns också honung från olika platser att provsmaka. Det var lokal honung och honung från olika delar av landet samt från norra Finland som provsmakades.

I Luleå deltog ett trettiootal personer från Piteå, Älvsbyn, Luleå, Boden, Kalix och Arvidsjaur. Vid konferensdagen i Umeå deltog sextio personer. De kom bland annat från Skellefteå, Umeå, Nordmaling-Bjurholm, Bygdeå-Nysätra och Åsele.

– Äntligen öppnades en möjlighet för oss att träffa medlemmar i de norra länen! Vi reste tillbaka med ökade kunskaper och nya insikter om biodlingens förutsättningar i norr. Dessutom fick vi med oss många nya, ”goa” kontakter, värdefulla i det fortsatta arbetet, säger Marita Delvert.

Träff för distriktsordföranden och utbildningsansvariga i Skänninge

ANNA AHNÉR

Distriktsordföranden och utbildningsansvariga, inom distrikten, träffades den 15 oktober, i Biodlarnas hus i Skänninge.

Marita Delvert förbundsordförande inledde med att ”utmanande” konstatera att dagen skulle genomföras under namnet ”Årets viktigaste dag i förbundet”, där mötets målsättning var att knyta ihop förbundets olika nivåer med varandra. Marita framhöll att det är i föreningarna som den största aktiviteten sker, gentemot alla våra medlemmar, i hela vårt förbund. Utifrån föreningarnas centrala roll i förbundet har distrikten en viktig stödjande roll att fylla, inte minst inom utbildningssidan, men även inom andra ämnesområden som hälsa, kvalitet, avel och näringsbiodling.

Unik fråga

Stora delar av förbundsstyrelsen medverkade och dagen inleddes med att ledamöterna fick möjlighet att presentera sig och sina hjärtefrågor. Förutom förbundsstyrelsen var valberedning och personal på plats.

Det var många frågor som lyftes fram under träffen och tiden var som vanligt begränsad. Deltagarna hade en del frågeställningar som de ville diskutera, en sådan var de nya stadgarna, som antogs vid det extra årsmötet i Norrköping, i oktober 2014. Mötet konstaterade att de nya stadgarna inte inneburit några dramatiska förändringar på någon nivå i förbundet. De förändringar som tillkommit är att riksförbundsstyrelsen genomförs vartannat år i stället för varje år, förbundsstyrelsen väljs på två år, suppleantbegreppet är borttaget i samtliga styrelser på alla tre nivåerna i förbundet och dessutom har stadgarna inneburit ett förtydligande vad avser vilka medlemskategorier som finns inom förbundet. Några deltagare berättade att de inte tycker att stadgarna fungerar fullt ut i föreningarna, där det finns personer som inte känner sig delaktiga i förbundet och enbart vill vara med i sina lokalföreningar. I de nya stadgarna är det

Ingmar Wahlström, till höger, höll i en gruppdiskussion om honungskvalitet och ville bland annat veta om förbundet behöver jobbar mer med kvalitetssystem.

inte längre möjligt att bara vara så kallad ”lokal medlem” och det blev en diskussion kring det.

– Vi måste skapa ett klimat där det är självklart att alla ska känna sig delaktiga och välkomna. Till exempel känner sig en del TBH-biodlare inte välkomna och det är en uppfattning som vi måste ändra på, sade Ingmar Wahlström, styrelseledamot.

– Föreningarna får gärna ha gäster på sina möten och bjuda in de som vill komma och fika, men det går inte att ta ut en särskild medlemsavgift för dem. Gästerna kan betala för fikaten men ska inte betala en medlemsavgift till föreningen om man inte är fullbetalande i en annan förening, fortsatte Ingmar Wahlström.

– Det här är en unik fråga i vårt förbund. Det finns inga andra föreningar som har lokalt medlemskap, sade Maj-Britt Järnvall, förbundsadministratör och gav några exempel på föreningar, där ett medlemskap ger tillträde till hela organisationen på alla nivåer. Vidare konstaterade Maj-Britt, att kansliet inte får några kommentarer från nya medlemmar eller att dessa efterfrågar lokalt medlemskap, utan det verkar enbart vara en fråga som drivs av de som varit medlemmar länge.

De som inte är ”riktiga” medlemmar går till exempel miste om möjligheten att gå utbildningskurser. De har heller ingen

möjlighet att påverka, varken i föreningen, distriktet eller i förbundet.

Jonas Eriksson, förbundschef, konstaterade att ämnesområdet med lokala medlemmar är något slags kulturellt betingat och något som formats under en lång tid i förbundet. Han menade också att frågan till slut blir en solidarisk frågeställning, vem som skall bära förbundets kostnader och vilken verksamhet som förbundet har möjlighet att skapa.

Sture Käll, styrelseledamot, uppmanade alla deltagare att undersöka hur utbrett det är med lokalt medlemskap, för att sedan kunna gå vidare med hur det kan åtgärdas.

Diskussionsämnen

Dagen innehöll även gruppdiskussioner kring tre mycket viktiga ämnen. De var utbildning, VSH-bin i Sverige (Varroa Sensitive Hygiene) och honungskvalitet.

Monica Selling och Karin Persson i utbildningskommittén höll i utbildningsdelen. Bland annat diskuterades att distriktet behöver ta större ansvar för utbildningsfrågorna och då i synnerhet det som benämns som vidareutbildningar. Monica framförde att samverkan mellan distriktet kommer att bli en nyckel till framgång, om förbundet skall kunna klara framtida utbildningsinsatser. Utbildningarna ska

Monica Selling och Karin Persson i utbildningskommittén diskuterade med deltagarna att distrikten behöver jobba mer med utbildningar.

vara likvärdiga oavsett var man bor i landet, men hänsyn ska förstås tas till variationer i klimatet. Utbildningar efterfrågas hela tiden, både av nybörjare och av de som varit biodlare under en längre tid.

Richard Johansson, projektledare för VSH-bin i Sverige, fanns på plats för att berätta om ett av de mest omfattande projekten någonsin i biodlarsverige. Han fick många frågor om hur letandet efter bin med städegenskaper praktiskt ska gå till. Det konstaterades att så många biodlare som möjligt behöver delta i den mobilisering som nu behöver göras, för att mäta kvalitetsmängden för att hitta bin med den rätta VSH-egenskapen, bland alla biraserna i Sverige. (Läs mer om VSH-bin på sidan 22.)

Honungskvalitet

Ingmar Wahlström höll i diskussionen om honungskvalitet. Han undrade bland annat om deltagarna tycker att det är svårt att få ut sina produkter i butiker. Det kan vara svårt att få ut honung till de större butikskedjorna, på grund av att dessa ställer olika villkor. För att hjälpa biodlare att sälja sin honung till butiker, kan förbundet behöva jobba mer mot ett kvalitetssystem, som handeln kan godkänna, förutom Siggill som finns i dag och som administreras av förbundet. Ingmar framhöll att det är viktigt att förbundet anpassar olika certifieringssystem efter vilken omfattning som den enskilde biodlaren har på sin verksamhet.

Fotnot. TBH står för Top Bar Hive och betyder topplistkupa på svenska.

Sture Käll, styrelseledamot, och Richard Johansson, projektledare för VSH-bin i Sverige, berättade och svarade på frågor om hur sökandet efter bin med städegenskaper ska gå till praktiskt.

Medlemskategorier:

- Fullbetalande
- Familjemedlem
- Junior
- Hedersmedlem

Fullbetalande i en annan förening kan vara lokalmedlem i ytterligare föreningar.

Syftet med de nya stadgarna är att de ska vara enkla och tydliga så att föreningarna ska kunna ägna sig åt kärnverksamheten.

Alla medlemmar har möjlighet att påverka förbundet genom att motionera. Varken föreningar eller distrikt kan stoppa en motion, men båda skall lämna ett yttrande innan de behandlas på riksförbundsmötet.

Fullvärdig kost håller dina bin friska

LARS-MARTIN LILJENVALL

Honungsbin får hög motståndskraft av den pollen som ingår i deras kost men även när de får konstgjord näring.

Forskare vid universitetet i Florida tillförde coumaphos eller fluvalinat, två vanliga över hela världen välkända ämnen vid varroabehandlingen. Efter sju dagar undersökte de genaktiviteten hos bina och fann med hjälp av fluorescerande markörer att den hade förändrats. Framför allt hade generna som skyddar mot gifter i naturen hos bina blivit starkare.

Naturlig pollen

I ett andra försök utfordrade insektsforskaren Christina Grozinger en del av bisamhället med naturligt pollen medan en annan grupp tillfördes ersättningsnäring från ämnen som ingår i soja. Samtidigt fick bina en hög dos av chlopyrifos, en starkt verksam pesticid. Honungsbin, som under försöken utfordrats med pollen, uppvisade endast en svag reaktion på pesticid-tillsatsen jämfört med de bin som enbart utfordrats med artificiell näring.

Utlösa stress

Mångfalden och mängden av tillgängligt pollen har starkt reducerats i dagens jordbrukslandskap.

Detta kan utlösa stress hos de pollensökande bina vilket gör dem ömtåliga och svaga, säger Christina Grozinger efter sin undersökning.

Resultaten har publicerats i Journal of Insect Physiology. Utdrag från Deutsches Bienen Journal **23** (2015):1 5.

Foto: Pixabay

Lösningen finns hos bina!

RICHARD JOHANSSON

Projektet VSH-bin i Sverige har startat. Syftet med projektet är att leta efter VSH-egenskapen hos våra inhemska och lokalt anpassade bin.

Varroakvalstret anses av en enig forskarkår vara vårt största bihälsoproblem. Den uppfattningen delas även till största delen av en samlad biodlarkår. Vi har som biodlare stora utmaningar framför oss och jag som projektledare är ytterst ödmjuk inför uppgiften. Vi ska vara ambitiösa i vår målsättning och kritiskt granska resultaten men vi får inte tvivla på att vi kommer att lyckas. Vi vet i dag väldigt mycket om både bin, varroakvalster och VSH-egenskapen men det finns mycket vi fortfarande inte känner till. Projektet är ett ypperligt tillfälle för alla att lära oss mer och påverka framtiden för biodlingen i Sverige.

Egenskapen finns hos våra bin

VSH-egenskapen tillsammans med andra hygieniska beteenden finns hos våra inhemska bin. Egenskapen är dessutom genetiskt betingad och går i arv. Bin med minst 50% VSH-egenskap rensar ut varroakvalster i betydande grad. Vi bör därför jobba för att stärka denna egenskap i våra bisamhällen.

Lösningen på problemet med varroa är inte mer eller starkare bekämpningsmedel. Lösningen finns hos bina själva och dess förmåga att hantera angrepp av kvalster. Just VSH-egenskapen är här särskilt intressant då den stör och hindrar kvalsterhonan från att reproducera sig. Ett bisamhälle med stark VSH-egenskap uppvisar därmed en mycket låg tillväxttakt av varroakvalster som annars kan ske explosionsartat vid fri tillgång på yngel.

Mätning av kvalstertillväxt

Just att mäta tillväxten av kvalster ger oss mycket information om bisamhället och kommer att vara projektets huvudfokus inledningsvis. Låg tillväxt av kvalster är en stark indikation på VSH-egenskapen. Lite kvalster och låg tillväxt av dessa kan

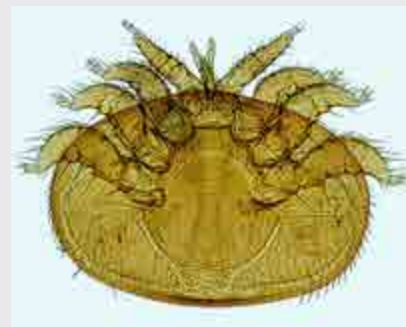
• VSH är en egenskap där varroakvalstret upptäcks av bina i samband med att kvalstret ska lägga ägg i yngelcellen.

• Bina öppnar då upp cellen och "städar" ur den. Därmed hindras kvalstret från att reproducera sig.

• Projektet VSH-bin i Sverige syftar till att hitta, odla, selektera samt distribuera honungsbin med hög tolerans mot varroa.

• VSH-egenskapen har bevisad stor betydelse för binas förmåga att kontrollera varroan.

• VSH-egenskapen finns i vår inhemska bipopulation.

Ett varroakvalster.

Foto: Pixabay/Olivier Levou

• Egenskapen är genetiskt betingad och går i arv.

• Redan vid 50% VSH rensas en betydande del av varroan ut.

givetvis bero på flera andra saker och är således ingen garanti för VSH. Men dessa samhällen är i allra högsta grad intressanta för projektet att genomföra ytterligare tester på. Till detta kommer det i projektet att utbildas särskilda VSH-testare som utför diagnostisering genom undersökning av täckt arbetaryngel.

Vi vill uppmana alla biodlare att delta i projektet och mäta kvalstertillväxten i sina egna bisamhällen. Det är ett mycket enkelt och fältmässigt test som alla kan göra, det är lärorikt för alla och ger nyttig information om bisamhället till både den enskilde biodlaren och för projektet. Det är av yttersta vikt att så många som möjligt deltar, chansen att hitta det vi söker ökar och den genetiska bredden måste tas i beaktning för vårt fortsatta avelsarbete senare i projektet.

Hur går mätningen till?

När du besöker ditt bisamhälle tar du ett biprov bestående av cirka 300 bin. Projektet kommer att tillhandahålla en provskål för uppsamling av bina, som om den fylls innehåller just cirka 300 bin. Den är således ett bra hjälpmedel för att få rätt provmängd. Viktigt är att man märker upp provet noggrant så att det kan knytas till rätt bikupa. Därefter tas provet hem och man fryser in bina i väntan på mätningen. Instruktion för mätning finns att hämta

på www.vshbin.se under fliken manualer och protokoll.

Resultaten ska sedan sammanställas lokalt och rapporteras in till projektet. Till varje drottning knyts mätningar vid två tillfällen, det första provet ska tas mellan den 1–15 maj och det andra cirka 60–65 dagar senare. Med de två erhållna värdena kan nu tillväxten av kvalster räknas ut.

Lokalt engagemang viktigt

Den 15 oktober besökte jag Skänninge och konferensen för distriktsordföranden och utbildningsansvariga. Flera viktiga frågor behandlades under dagen och frågorna om VSH och det pågående projektet var många. Ibland tycker vi lite olika om saker och har olika förutsättningar för att bedriva vår biodling. Men en sak fanns det en tydlig enighet kring, att öka varroatoleransen hos våra bin är en viktig fråga och bör ha hög prioritet i vår framtida biodling. I detta arbete kommer lokalföreningar och distrikt spela en nyckelroll.

Förslag om att anordna lokala tvätt-dagar, utlottning av VSH-drottningar för de som deltar med mera mottogs. Den kunskap och det engagemang som finns i föreningarna runt om i landet är nyckeln till ett lyckat projekt. För lösningen på varroaproblemet finns där hos bina, bara vi hjälps åt att leta!

Förfalskat bivax?

Under den senaste bisäsongen blev bristen på bivax uppenbar, när nybörjare eller de som ville utöka hade svårt att få köpa vax. Biredskapshandlarna hade inte vax så att det täckte efterfrågan.

Ett annat problem med bivax har under hösten uppmärksammats i Tyskland både på internetsidor och i minst en tysk bitidning och då gäller det förfalskat eller utblandat bivax.

I tidningen "Deutsches Bienen Journal" beskriver en biodlare sina problem med vaxet under den gångna säsongen och han rapporterar även att han haft kontakt med ytterligare biodlare som haft motsvarande problem och flera har fått sitt vax från samma leverantör. Man har i Tyskland till exempel observerat att bina ogärna vill bygga ut dessa kakor, att yng-

Det är brist på vax.

Foto: Sture Käll

let dör efter några dagar eller att utbyggda och fyllda honungskakor faller sönder, så kallat kakfall.

Ibland kan vi höra enstaka biodlare påstå att detta förekommer även i Sverige och vi i bihälsokommittén skulle väldigt gärna få en uppfattning om hur stort motsvarande problem kan vara i Sverige. Vi vill därför att den biodlare som anser att han/hon har köpt förfalskat vax eller utblandat vax hör av sig till någon av oss i Bihälsokommittén per mail eller telefon. Beskriv problemet med vaxet och var du har köpt det. Vi kan tyvärr inte hjälpa dig med dina rättigheter i en eventuell konflikt gentemot en enskild biredskapshandlare. Hör av dig så att vi kan få en samlad bild.

komittén per mail eller telefon. Beskriv problemet med vaxet och var du har köpt det. Vi kan tyvärr inte hjälpa dig med dina rättigheter i en eventuell konflikt gentemot en enskild biredskapshandlare. Hör av dig så att vi kan få en samlad bild.

Bihälsokommittén, Sture, Klas-Olof, Johan och Karina
Kontakt: sture.kall@bioblarna.se,
ko.ohlsson@outlook.com,
waliin_j@hotmail.com

Karina vikarierar som bihälsokonsulent

Karina Karlsson är vikarierande bihälsokonsulent. Här presenterar hon sig själv.

Jag bor i Upplands-Bro kommun, nordväst om Stockholm. Jag tillhör Bro-Håbo biodlareförening och är också bitillsynsman i Upplands-Bro och Håbo.

Jag kommer ursprungligen från Piteå i Norrbotten. Min pappa var också biodlare, att jag också skulle bli det var inte alls något självklart, det var först när vi flyttade ut till en gård på landet 2005 som idén väcktes. Jag blev biodlare 2006 och utökade snabbt till 12 samhällen och har de senaste åren utökat ytterligare. Jag odlar också ett 20-tal drottningar per år, främst för eget behov.

Jag sitter sedan 2014 i Biodlarnas bi-

hälsokommitté då bihälsa intresserat mig extra mycket från första början. Jag tror mycket på VSH-projektet som förhoppningsvis kommer att ge oss bin som själva kan hantera varroakvalstret och därmed skona våra bin från att bli så sårbara för de virusinfektioner som nu så effektivt frodas i varroans fotspår. Jag kommer också att hjälpa till med att sprida information om VSH-projektet.

Jag har civilingenjörsutbildning i tillämpad geokemi i bagaget och har jobbat med forskning både på Institutet för Rymdfysik i Kiruna och på institutionen för Geovetenskaper i Uppsala. Sedan familjen flyttade ut på landet, har jag dock tagit en paus i förvärsarbetandet. Nu börjar barnen bli stora och jag har ett tag känt att det är dags att börja jobba igen. Det här vikariatet är en fantastisk möjlig-

Karina Karlsson vikarierar som bihälsokonsulent.

het för mig att få jobba med det jag brinner mest för och det blir spännande att se vart det kan leda.

Mitt vikariat sträcker sig i nuläget fram till årsskiftet och jag ska göra mitt bästa för att svara på frågor om bihälsa och frågor om bin i allmänhet, kan jag inte svara så ska jag försöka ta reda på ett svar.

Karina Karlsson

Vik. bihälsokonsulent, 0142-482004
karina.karlsson@bioblarna.se

Stölder av bisamhällen och bikupor

Även under 2016 har bi-odlare utsatts för stölder och skadegörelse av kupor och samhällen. Till polisen har minst 13 anmälningar gjorts om sådana brott. 52 samhällen har stulits eller utsatts för sådan skadegörelse att de dött. Det är fler anmälningar och fler drabbade biodlare jämfört med 2015.

Det finns några saker att notera.

1. Vid några tillfällen kan man tro att det varit samma gärningsman eftersom stölderna skett i samma närområde och i nära tidspann.

2. Huvuddelen av brotten har skett under våren, februari – april.

Förutom när det vid något tillfälle stulits ramar med foder/honung, är det mest troligt att stölderna har skett i syfte att utöka sitt biinnehav, det vill säga andra biodlare som genomfört stölden.

Utbigårdar

Det är inte lätt att skydda sig mot dessa brott. Företrädesvis har utbigårdar drabbats. Placera kuporna gärna så de inte syns från större vägar. När nya bigårdar hastigt uppstår och det saknas ägaruppgifter är bitillsyningsmän välkomna att ta kontakt med mig för en kontroll i polisens register.

Om man betänker att det finns runt 150 000 bisamhällen i Sverige är det trots allt en mycket låg risk för den enskilda att drabbas.

Ett annat bekymmer för oss biodlare är ju att dessa samhällen flyttas obesiktade till nya uppställningsplatser. Det är heller

inte troligt att den nya uppställningen anmäls till bitillsyningsmannen.

Anmäl till polisen

Till er som trots allt råka ut för en stöld vädjar jag att ni ringer till polisen på 11414 och gör en anmälan. Tänk då att de som tar emot er anmälan inte kan någonting om biodling. Hjälp dem då med:

- Antalet bisamhällen.
- Kuytyp, antal av varje kupa, antal av varje låda.
- Ramformat, ange i klartext, inte förkortningar.
- Färg på kupan.
- Tillbehör som spärrgaller, mm.
- Värde.

Björn Dahlbäck

0760-356646

dahlbackbjorn@gmail.com

Biodlarna.se får ny plattform och nytt utseende

ANNA AHNÉR

Förbundets hemsida,

Biodlarna.se, är gammal och omodern och därför pågår utvecklingen av en helt ny hemsida. Det har det informerats om tidigare här i tidningen och i olika sammanhang.

Här kommer en uppdatering om hur arbetet fortskrider.

Under slutet av 2015 och början av 2016 gjordes en förundersökning. Då togs bland annat synpunkter in från medlemmar vilka krav och önskemål som finns på förbundets hemsida i en webbaserad undersökning.

Några saker som lyftes fram som viktiga är att hela sidan inte ska vara öppen för allmänheten. Medlemmar ska ha tillgång till allt genom en inloggning. Det är ett sätt att öka på medlemsnyttan och ge medlemmar fler godbitar och exklusivt material.

Ett annat önskemål är att alla för-

eningar om de vill ska kunna ha en egen hemsida under Biodlarna.se.

Båda dessa önskemål ska tillgodoses på den nya hemsidan.

Under våren togs underlag till en offert fram med hjälp av en referensgrupp bestående av nio medlemmar. Tack till er för goda synpunkter!

Användarvänlig hemsida

Offertförfrågningar gick ut till ett antal webbyråer. Efter gallring togs referenser in och fysiska möten gjordes innan valet slutligen föll på Klandestino. De började arbeta med vår nya hemsida i slutet av september.

Den nya hemsida byggs i Wordpress som är ett modernt och användarvänligt publiceringsverktyg.

De första skisserna ser, i skrivande stund, lovande ut.

Hemsidan ska bli responsiv, alltså att sidan anpassas efter om den blir läst i mobilen, på surfplatta eller på en datorskärm.

Projektledare för arbetet med hemsidan är jag själv och jag har god hjälp från övriga i projektgruppen som består av Maj-Britt Järnvall, Leo De Geer, Sara Normark och Terese Berger som tillsam-

Hemsidan blir mer användarvänlig.

mans har en mycket bred och hög kompetens när det gäller hemsidor.

Det finns även en styrgrupp bestående av ordförande Marita Delvert, styrelseledamot Hanne Uddling och kanslichef Jonas Eriksson.

Klart under 2017

Under början av 2017 ska grafik och teknik vara klart. Sedan återstår för personal, förbundsstyrelse och kommittéer att fylla sidan med innehåll.

Förhoppningsvis kan den nya hemsidan tas i bruk under första halvåret 2017. Även om den nuvarande hemsidan har många brister, så har vi tid att vänta tills vi har något bra att presentera. Mer information om det kommer.

Bo Malmgren fick hedersutmärkelse

Hedersutmärkelse tilldelat initiativtagaren till Josef Starks Stipendiestiftelse.

Vid årsmötet i Josef Starks Stipendiestiftelse tilldelades skräddaren och biodlaren Bo Malmgren en hedersutmärkelse i form av diplom och penningssumma som tack för väl utfört arbete som ordförande i stiftelsen under elva år. Malmgren överlämnade ordförandeskapet till Katarina Öjefors Stark, men kvarstår som ledamot i styrelsen. Gitte Malmgren, hustru och biodlare, adjungerades till styrelsen. Stort

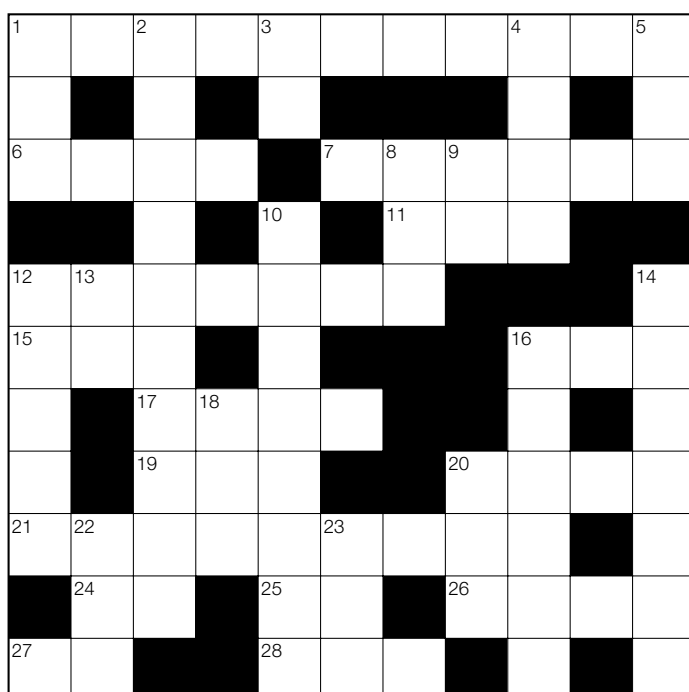

Bo Malmgren och Christina Stark.

Foto: Gitte Malmgren

tack framfördes av Christina Stark, stiftelsens sekreterare och kassör, som samtidigt

tackar alla biodlare för gåvor till fonden under de gångna åren.

Bi-korsord

När helgfriden infunnit sig och längtan efter bisäsongen kanske kommer kan man roa sig med ett korsord om biodling.

Konstruktör är Hanne Uddling.

Lösningen finns på sidan 28.

Mycket nöje!

Bi-korsord

Across

- 1 Bisyssla
- 6 Träd som ger en mentoldoftande honung
- 7 Söt biprodukt
- 11 Floran och faunans viktigaste djur
- 12 Taraxacum - icke-biodlare jagar den hela sommaren!?
- 15 Är gott på honungsmörgåsen.
- 16 Den enda årstiden som är possessiv.
- 17 Oljeväxt som tärs av loppor.
- 19 Den starkaste känslan efter en kall lång vår.
- 20 Intranationell tv-serie
- 21 Biväxt som är som bäst när den är klosterlik
- 24 Utrop hos nybörjare som för första gången hittar drottningen själv
- 25 Något bina aldrig behöver uppleva
- 26 Underhåller
- 27 Känslan när man tittat för djupt i slungan
- 28 Hålla sig upprätt

Down

- 1 Salix
- 2 Lorenzo Lorrain med måtten 448x232
- 3 Karpfisk
- 4 Ungdomens gudinna som var gift med Brage.
- 5 Kortare ord för spelning eller konsert
- 8 Före detta stormarknad

- 9 Något som Bror Rexed nästan utrotade.
- 10 Framför Staden
- 12 Bevekelsegrund
- 13 Fornnordisk gud
- 14 Lätting i kupan?
- 16 En riktig destructor!
- 18 Noas räddningsprojekt. (Fanns det bin med?)
- 20 Gör troende.
- 22 Melankolisk och pessimistisk variant av av arten asinus.
- 23 Nord, syd, väst och ...

Biförsäkring 2017

Sveriges Biodlares Riksförbund erbjuder i samarbete med Agria Djurförsäkring en försäkring mot amerikansk yngelröta.

*Försäkra innan
1 mars 2017*

Misstänkt sjukdom

Om du misstänker bisjukdom ska du kontakta bitillsynsmannen som beslutar om vilka åtgärder som ska vidtas. Förrättningsprotokollets original skickas till SBR:s expedition, som vidarebefordrar ärendet till Agria Djurförsäkring. Du ska spara en kopia av förrättningsprotokollet.

Ersättning

Du får ersättning med 2 200 kronor för varje förintat samhälle.

Premie

Premien är 25 kronor per bisamhälle och betalas alltid i förskott senast den 1 mars varje år. Försäkringsperioden är ett år från och med den 1 mars. Tänk på att ange rätt antal bisamhällen när du försäkrar. Har du fler samhällen än vad du har försäkrat är du underförsäkrad. Ersättningen sänks då i förhållande till underförsäkringens storlek.

Alternativ för större biodlingar

Har du fler än 50 bisamhällen kan du teckna försäkring med självrisk till en lägre

premie. Premien är 5 kronor per samhälle och år. Självrisk innebär att ersättning inte betalas för de 10 först förintade samhällena. För övrigt gäller samma villkor som vid försäkring av färre antal bikupor.

Inbetalning

Önskar du försäkra dina bisamhällen ska premien betalas in till SBR:s plusgiro-konto 482 91 16-5 före den 1 mars. Efter den 1 mars försäkras inga bisamhällen för säsongen 2017. Undantag är nyetablerade biodlare som kan visa intyg från bitillsynsman att bigården är fri från amerikansk yngelröta. För att teckna försäkringen måste du vara medlem i SBR och ha betalat din medlemsavgift för 2017. Du betalar via din internetbank. På din betalning noterar du följande i meddelanderutan: namn, medlemsnummer, antal bigårdar, antal samhällen (ex. A Andersson 123456, 2bg – 5 sh). Dessutom kan du göra en beställning och betalning via kreditkort i SBR:s Bibutik. Se biodlarna.se

Är dina bisamhällen försäkrade?

Försäkra dina bisamhällen hos Agria Djurförsäkring innan den 1 mars så du har en gällande försäkring 2017.

Betala till SBR:s plusgiro 482 91 16-5. Frågor om försäkring av bisamhällen besvaras av SBR:s expedition, 0142-48 20 00.

Vi på Agria försäkrar även hästar, kor, grisar, får, getter, hundar, katter, fåglar med flera.

Kontakta Länsförsäkringar där du bor eller ring vårt Kundcenter 0775-88 88 88 så berättar vi mer om försäkringar av olika tamdjur.

Viminns

Nils-Erik Berglund

*1948-02-03 †2016-10-14

Nils-Erik Berglund har lämnat oss i stor saknad. Han gick bort den 14 oktober bara 68 år gammal efter en kort tids sjukdom.

Nils-Erik började med biodling 1990 och satt i styrelsen för Eskilstuna Biodlareförening i 17 år. Även efter uppdragen i styrelsen var han aktiv i föreningen och jobbade som välkänd bitillsyningsman från 1999 fram till sin bortgång.

Innan pensioneringen arbetade Nils-Erik som brandman i Eskilstuna Kommun och var även mycket aktiv inom idrotten med orientering och skidåkning, han har åkt 6 vasalopp och jobbat som funktionär.

Nisse har alltid funnits i vår förening. Han deltog på föreningens möten, han var aktiv och hjälpsam. Han ställde alltid upp för den som behövde hjälp och det var aldrig krångligt när Nisse skulle göra något, det var bara att sätta igång. Gick det emot eller tog tid så körde han vidare tills det blev klart, men han var alltid noga med fikatiderna vilket var uppskattat. När vi pratar med biodlare om Nisse säger alla att han var så omtänksam och intresserad av att höra

Nils-Erik Berglund.

hur det var och hur det gick med bina. Han var ofta en av de första att komma fram och erbjuda hjälp till nya oerfarna biodlare.

Nisse sålde honung bland annat genom hustrun Eva-Britts företag till flera lokala Ica handlare. Nisse tillsammans med Torbjörn Johansson byggde och drev den vaxsmältningsanläggning som vi medlemmar i föreningen har haft stor nytta och glädje av. Det var en fröjd att komma dit och höra deras jargong och Nisses bestämda anvisningar om hur ramarna skulle hängas i ånglådan och plockas mellan de olika baden.

Vi kommer alla att sakna dig Berglund, du har varit en så stor och viktig del av vår förening.

*Eskilstuna biodlareförening genom
Simon Hultman*

Utbetalningar till distrikt och föreningar

Första utbetalningen av medlemsavgifter för 2017 till distrikt och föreningar sker under vecka 2. Denna utbetalning gäller medlemsavgifter som betalats till och med 2016-12-31.

Om er förening/distrikt har ändrat bankkonto vänligen meddela mig via mail, anette.irebro@biodlarna.se, snarast möjligt. Nästa utbetalning sker i maj månad och den sista i oktober.

Vill även påminna om att eventuella förändringar av era medlemsavgifter för 2018 måste meddelas oss efter ert årsmöte, maila till anette.irebro@biodlarna.se.

Ange vilken/vilka medlemskategorier (helårs-, familj-, juniormedlem) ändringen gäller.

Anette Irebro

**Följ oss på
Facebook,
sök på Biodlarna**

**Följ oss på
Instagram,
sök på Biodlarna**

Facit till korsordet på sidan 25

1	P	O	L	L	I	N	E	R	I	N	G	5					
	I	A	D						D		I						
6	L	I	N	D		7	H	8	O	N	U	N	G	9			
			G		10	P		11	B	I	N						
12	13	M	A	S	K	R	O	S					14	D			
15	O	S	T		O					16	V	A	R				
				17	T	R	A	P	S		A		Ö				
				19	I	O	R	O			20	B	R	O	N		
21	22	V	I	T	K	L	O	V	E	R					A		
			24	O	H			25	I	S			26	R	O	A	R
27	Y	R						28	S	T	Å			A			E

Förtjänsttecken Silvernål

Johnny Johansson
Bengt Åhlvik
Peter Åhman
Pia Eriksson

Västra Härad's bf
Svältorna/Kullings bf
Svältorna/Kullings bf
Svältorna/Kullings bf

Guldnål

Johan Johansson
Kjell Salomonsson
Gunnar Karlsson
Hans Magnusson
Curt Eklund
Stig Skruvik
Johan Rosendahl

Tranemo-Svenljunga bf
Agunaryds bf
Agunaryds bf
Örkelljunga bf
Göteryd-Markaryds bf
Algutsboda bf
Köpingsortens bf

Hedersutmärkelse

Kjell Salomonsson
Gunnar Karlsson
Curt Eklund

Agunaryds bf
Agunaryds bf
Göteryd-Markaryds bf

Distrikt

Granndistrikt är välkomna

Göteborgs- och Bohus läns biodlardistrikt kallar valda ombud i lokalföreningarna till *årsmöte* i Ljungs-kile församlingshem, Vällebergsvägen 24. Lör 11 februari kl 10. Vi börjar med fika kl 9.30. Mer info om program kommer på distriktets hemsida längre fram. Alla intresserade är varmt välkomna, endast ombuden har rösträtt. Deltagande anmäls till anmalan.bidistrikt.gob@gmail.com eller till Eva Carlsson 0707-314 563. Studieförbundet Vuxenskolan är medarrangör.

Kronobergs läns biodlardistrikt *Årsmöte* sö 5 febr kl. 10 på Naturbruksgymnasiet Ingelstad. Fm kaffe serveras fr kl 09.30. Ombuden får särskild kallelse. Mer info om program kommer på distriktets hemsida samt via cirkulär. Alla intresserade välkomna, bara ombuden har rösträtt. Anmälan obligatorisk genom resp. föreningsordförande senast 20 jan. Studieförbundet Vuxenskolan är medarrangör.

Norrbottnens distrikt Välkomna till *distrikts-årsmöte* i Luleå den 11 februari! Plats: Länsförsäkringar, Köpmantorget. Se nästa nummer för mer information, eller på webben.

Västmanlands läns biodlardistrikt *Årsmöte* 170211, kl 10. Kungsörs bf är värd. Lokal meddelas senare.

Januarimöte 21 januari kl 10-ca 13. Plats: Aguelimuseet i Sala N. Esplanaden 5. Tema: Nosema och Am. Yngelröta. Gäst: Karina Karlsson, SBR. Alla medlemmar i Distriktet välkomna!

Föreningar

Grannföreningar är välkomna

Högyortens Bf Tors 19/1 kl 18 *Nostalgiqväll*, Staby Gärdshotell. Karl-Johan Johansson visar bilder från föreningens verksamhet under åren 1990-2016. Kaffe serveras. **Kristianstadsbygdens Bf** kallar till 2017 års första *medlemsmöte*, måndagen den 16 januari, kl. 19, och plats för mötet är Hammars Skola i Kristianstad. Kvällens ämne kommer att handla om bl.a. våra viktiga växter för biodlingen och föreläsare för kvällen är Bo Lindahl. Under trevligt samkväm avslutas kvällen med kaffe o kaka. Välkomna.

Ps! Har Du honung för bedömning skall också blankett "Honungsbedömningkort" och "Bihusesyn" tas med. Tänks också på att besöka föreningens hemsida.

Norrköpings och Vibolans Bf, *tema* *tema* *tema* onsdag 25 januari kl 1830 i Dagsbergsgården, Ljunga. Projektledaren Richard Johansson pratar om det pågående VSH-projektet.

Sotenäs Bf Tors 26 jan. Årets första *träff*. Tors 23 feb. 17.30 *Naturfotografen Patrik Eldh* visar bilder. Klubblokalen i Tossene.

Varaortens Bf *Nyborjarkurs* Biodling i samarbete med Studieförb Vuxenskolan, start slutet av februari i Vuxenskolas lokal. Anmälan till Kjell Johansson 070-665 41 70 eller Vuxenskolan 0512-339 83.

Temakvällar på Vara folkhögskola, Väne, kl 18.30. Medtag fika. To 26/ jan: *Diskussionskväll*, summering av året och erfarenhetsutbyte. To 23 feb: *Biväxter*.

Riksförbundsmöte 2017 i Hässleholm

Riksförbundsmötet hålls på Hotell Statt i Hässleholm 22 – 23 april 2017.

Motioner till Riksförbundsmötet 2017

I enlighet med förbundets nya stadgar vill vi påminna alla våra föreningar om följande:

§46:4. Motioner som skall tas upp på riksförbundsmötet skall, tillsammans med föreningens yttrande över motionen, vara förbundsstyrelsen tillhanda senast den 10 december året före förbundsmötet. Dessa skall även sändas till distriktets årsmöte för utlåtande.

När det gäller distriktet, skall yttrande över motionerna vara förbundsstyrelsen tillhanda senast den 20 februari, detsamma gäller motioner från distriktet.

Jonas Eriksson, förbundschef

BF:s årliga konferens

10 – 12 februari i Nyköping. Redskapsutställning, föredrag. Tema: Honung – ur alla aspekter. Läs mer på: www.biodlingsforetagarna.se. Alla är välkomna att anmäla sig till konferensen.

Red

Jul- och nyårsledigt på expeditionen

I år har vi stängt expeditionen fr o m 23 december

t o m 9 januari 2017.

God jul och Gott nytt år!

Vi minns

Åke Axelsson

Nybroortens Bf

Sture Bengtsson

Kullabygdens Bf

Sture Andersson

Hjo Bf

Nijaz Jakupovic

Kisa Bf

Lennart Winroth

Falkenberg-Ätradalens Bf

Erik Månsson

Ihreortens Bf

Ebba Liv

Örnköldsviks Bf

Broschyrer för medlemsvärvning

Alla föreningar och distrikt har möjlighet att beställa broschyrer för medlemsvärvning under 2017, utan någon kostnad.

Ni kan beställa följande paket:

- 60 st Värvarfoldrar – Bli biodlare
- 60 st Nyfiken på bin
- 30 st Honungsbin och biodling

Skicka din beställning till sbr@biodlarna.se eller ring 0142- 48 20 02 – Maj-Britt Järnvall

Beställ senast den **31 maj 2017**. I samband med detta ber vi er kassera gamla broschyrer med felaktig information (felaktiga adresser och felaktig info om medlemsavgifter etc).

Davidssons Bimaterial

med 40 år i branschen
Hullaryd, Aneby

Modernt **Vaxrenseri** med full utrustning
Samtliga **Bimaterial** till försäljning

Kontaktinformation

Telefon Fax: 0140-22144

Mobil: 0705-61 85 63

Mail: info@davidssonsbimaterial.com

Web: www.davidssonsbimaterial.com

HONUNG KÖPES!

Jag hämtar din honung
och betalar samtidigt.

Bästa pris!

Ring så kommer vi överens.

Lasse Ahlström

070-286 92 47

Säljes material mm

Biredskap Freddy Duwe, Vårsta
Malmtorpsv. 19, 14771 Grödinge
070-5107054, info@freddyduwe.com
Öppettider se
www.freddyduwe.com

Bi & Biodlingstillbehör
Smedgatan 1, Svedala
ÖPPET: Måndag-Lördag
enligt överenskommelse
per telefon. Ring!
Se även vår hemsida för
sortiment, rabatter m.m.
www.bisvedala.se
0708-95 50 30, 0708-95 50 25

Kompleta och trådade ramar
Hoffman vanliga LN 120:-/10
List till LN med hylsor 350:-/50
Präglingsvals 5 mm celler 290
mm bred (22 kg) 10 543:- Se info:
www.argsomettbi.se Björn
0703293262 mejl
bjorn.gagner@gmail.com

Trågpupor nytillverkas och säljes
via www.kvarnbacken3.se

Locksigill. Flera sorter,
enkelt att beställa, snabb leverans.
www.honungssigillet.se

Bisamhällen

Övervintrade avläggare Buckfast.
Lågnorm, början maj efter besiktning
S Småland 0705700826

Köpes

Böcker, broschyrer och inbundna
tidningar om biodling köpes.
Ska bygga upp ett skandinaviskt
bibliotek och ger bra pris.
Tel 0047 90827397 mejl
roar.ree@kirkevold.no

Kompleta inseminationsinstrument
för drottninginseminering. Kontakta
Leif Svensson 070 2831041

Säljes

Kompleta inseminationsinstrument
i mån av tillgång. Kontakta
Leif Svensson 070 2831041.

Honung köpes! Vi hämtar grovsil-
lad honung hos Dig, lånar ut tunnor och pall-
tankar. Snabb betalning - bästa marknads-
pris. Krav, ljunng och skogs betalas extra.
Mats Karlsson 070-2094950
Göran Sundström 070-5664268

Förbeställ avläggare
och paketbin
avläggare.se

Beekeeper's Selection
By Lustgården
Upptäck skillnaden...
www.lustgarden.biz
Ventilerad profsoverall
för en skönare arbetsmiljö

BEEVITAL
Äntligen i Sverige!
för ekologisk
varroabekämpning
vår, höst och vinter.
Påvisat goda resultat i Europa
sedan 2002

BELGOSUC
Fodret som tål att jämföras.
Finns även som ekologiskt.
Hög halt inverterat socker
Låg halt sackaros
Ladda ner datablad från
www.lustgarden.biz och
jämför med annat foder

Kicka igång dina
samhällen med
CANDIPOLLINE®
GOLD
Foderdeg med steriliserat pollen.
För drivfodring på våren,
vid avläggarbildning och
efter slutskattning.

Möt oss på mässan i Nyköping

YRKESBIODLING TILL SALU

p.g.a. stundande pensionering!
HONUNGSHUS (med slung-, tank-,
disk- och kylrum, kök, toa o dusch
mm) drygt 300 m², på egen fastighet i
samhälle i norrländsk kustkommun.
BISAMHÄLLEN 330 st. invintrade.
SLUNGLINJE (inkl. deboxer,
vaxcentrifug, rullbana och lädskran).
Mängder med utrustning: lager med
skattlådor, tankar, tappmaskin,
ledstaplare, ångpanna, vaxsmältare,
4WD lätt last/skåpbil, apideor,
honungspump, nya bottnar, tak och
lådor till ytterligare 200 samhällen.
El-transportör med kran för lyft och
transport vid skörd, biblåsare, mm.
Årsproduktion på ca 9 ton honung
som avsätts i närområdet.
Seriosa intressenter kan mejla:
bigardar@gmail.com för mer
information.
Priside: SEK 1750 000
(moms behöver inte betalas när
hela verksamheten överläts till
momsredovisningsskyldig).

Biodlarna kontakt

FÖRBUNDEXPEDITIONEN

Borgmästaregatan 26, 59634 Skänninge
Tel: 0142-482000

Förbundschef

Jonas Eriksson, 0142-482001
E-post: jonas.eriksson@biodlarna.se

Förbundsadministratör

Maj-Britt Järnvall, 0142-482002
E-post: maj-britt.jarvall@biodlarna.se

Ekonomiansvarig

Anette Irebro, 0142-482003
E-post: anette.irebro@biodlarna.se

Bankgiro: 512-7113 (medlemsavgifter).
Bankgiro: 413-6149 (övriga betalningar).
Plusgiro: 86 85-0 (övriga betalningar).

Öppet: må-to: 08.00-16.00, fre: 08.00-14.00.
Lunchstängt 12.00 - 13.00.

BIHÅLSOKONSULENT

Preben Kristiansen. Tel 0142-482007.
E-post: preben.kristiansen@biodlarna.se

UTVECKLINGSKONSULENT

Peder Lilja

REDAKTÖR

Anna Ahnér – anna.ahner@biodlarna.se
Storgatan 41 G, 69632 Askersund
0142-482006

Prenumeration på BITIDNINGEN
Tidningen är en medlemsförmån för medlem-
mar i Biodlarna. Du kan också prenumerera
separat på Bitidningen. Du betalar då 500 kr för
ett helår (inom Sverige) på pg 86 85-0 till SBR.

Artiklar och mötesnotiser till BITIDNINGEN

Skickas till redaktörens adress. Författarna
ansvarar för innehållet i sina artiklar, som ej
behöver återge redaktionens eller förbundets
mening. Ett år efter utgivning av den tryckta
tidningen läggs denna ut på SBR:s hemsida
biodlarna.se

Annonser till BITIDNINGEN

Till Bitidningens redaktör. Se adresser och
telefon och e-post härintill. Annonsspriser se
information här nedan.

WEBBANSVARIG

Anna Ahnér, Tel 0142-482006.
anna.ahner@biodlarna.se

MODERATOR SBR:S FORUM

Mats Jedmo, 072-7366130
E-post: mats@orustodlaren.se

Biodlarnas BIBLIOTEK

Ultunabiblioteket, SLU, Box 7071,
75007 UPPSALA. Tel vx 018-671000.
Låneböcker beställs genom ditt lokala bib-
liotek.

FÖRBUNDSSTYRELSE

Förbundsordförande

Marita Delvert,
Grevgatan 35, 11453 STOCKHOLM
Tel. 0736-737428.
marita.delvert@biodlarna.se

Vice förbundsordförande

Sture Käll, Målskog,
56391 GRÄNNA. Tel 073-8345016.
sture.kall@biodlarna.se

Styrelseledamot: Lars Hellander,
Blackebergsplan 10, 168 49 Bromma.
Tel 070-2163390.
lars.hellander@biodlarna.se

Styrelseledamot: Monica Selling,
Dale Prästgård 305, 47492 Ellös. 073-8458515
monica.selling@biodlarna.se

Styrelseledamot: Ingmar Wahlström,
Östra Karsbo 502, 37045 Fågelmara.
Tel 070-9929330.
ingmar.wahlstrom@biodlarna.se

Styrelseledamot: Hanne Uddling,
Vansö Rosenborg, 64592 Strängnäs.
Tel 073-3341418
hanne.uddling@biodlarna.se

Styrelseledamot: Viktoria Bassani,
Lilla vägen 12, 23591 Vellinge. 0706-249672
viktoria.bassani@biodlarna.se

Styrelseledamot: Richard Brolin
Karlagatan 24 A Lgh 1101, 53132 Lidköping
070-6692872. richard.brolin@biodlarna.se

Styrelseledamot: Ingevald Holmqvist,
Ostronstigen 8, 94135 Piteå. 070-3191451.
ingevald.holmqvist@biodlarna.se

Annonstaxa

KOMMERSIELLA ANNONSER

Ta kontakt med Bitidningens redaktion. anna.ahner@biodlarna.se
Tel 0142-482006.

Uppslag (två sidor): s/v 18.000:-, 4-färg 21.000:-.

Baksidan: format - hela sidan utom 7 cm överst av sidan: ej s/v, 4-färg 15.000:-.

Helsida (1/1): s/v 9.900:-, 4-färg 12.900:-.

Halvsida (1/2), format - 183 mm bred x 130 mm hög, 120 mm bred x 200 mm
hög, eller motsvarande: s/v 5.400:- 4-färg 7.400:-.

Kvartssida (1/4), format - 183 mm x 65 mm x 120 mm x 100 mm, 57 mm x 210
mm, eller motsvarande: s/v 3.000:-, 4-färg 5.000:-.

Åttondelssida (1/8), format - 120mm x 50mm, 57 mm x 105 mm: s/v 1.700:-,
4-färg 3.000:-.

Sextondelssida (1/16), format - 120 mm x 25 mm, 57 mm x 50 mm: s/v 600:-,
4-färg 1500:-.

Mini-annons (1/32), format - 57 mm x 25 mm: s/v 300:-, färg 500:-.

Färgsidor. Färg kan erhållas på alla sidor.

Rabatter. 3 på varandra följande identiska annonser ger 10% rabatt. 6 på var-
andra följande ger 25%.

Annonsmaterialet lämnas normalt i färdigmonterad form med eventuella
bildfiler och i aktuella fall färgfördelade sådana på CD-skiva (glöm ej typsnitten).
Det kan också lämnas som positivt pappersoriginal eller som film. Om materialet
lämnas i form av manuskript och bildoriginal uttas scanningskostnad för bilder
med 100:-/sv-bild och 250:-/4f-bild. För åttondelssideannonser och större tillkom-
mer dessutom i sådant fall layoutkostnad efter överenskommelse.

Publicering. Inskickad annons publiceras i nästkommande nummer med hänsyn
taget till datum för manusstopp, om inte angivelse om senare publicering anges.

RADANNONSER

Radannonser placeras löpade efter varandra och tillsammans i slutet av tidningen
under huvudrubriken "Marknadsplatsen". De samlas under ämnesrubriker. Inga
bilder tas in här.

Utseende. Stilen är fast, 7,5 p DIN, och spaltbredden 42 mm. Det ger ca 30 bok-
stäver per rad. Minimistorleken på en radannons är 2 rader/50 kr. De första 1-3
orden i annonsen blir i fetare stil. Det normala avståndet mellan två annonser
är en blankrad.

Betalning. Radannonser skall betalas in i förskott via plusgirot. Beta i god tid
så att annonsen kommer fram före manusstopp.

Pris: 25:-/rad. På radannonser ges ingen mängdrabatt.

Storlekar: Exempel: 2 rader (- 60 bokstäver) - 50:-, 3 rader (ca 61-90 bokstäver)
- 75:- och 4 rader (ca 91-120 bokstäver) - 100:- kr.

Gratis. Två radannonser/år om högst 3 rader är gratis för medlem.

Annonsmaterial. Gratisannonser mejlas eller skickas med post till redaktören.
Övriga radannonserna skickas via plusgiro till SBR, pg 86 85-0, med annonstexten
angiven på blanketten. Ange antalet rader och antalet bokstäver. Radannonser
som inte får plats på meddelanderutan på inbetalningskortet kompletteras med
separat inskickad annonstext, via e-post eller brev. Betalning kan också ske via
plusgiro eller bank över internet. Då behövs separat inskickad text med e-post,
med uppgifter så att betalning och text kan identifieras att höra ihop. Ange noga
på inbetalningskort då sådant används och med annonstext, om denna skickas
separat, så att dessa kan identifieras att höra ihop.

Publicering. Om inget annat anges tas annonsen in i nästkommande nummer
med hänsyn taget till ankomsten och manusstopp.

Posttidning B — Bitidningen

Tryckort: Vimmerby

Obeställbar tidning återsändes till SBR:s exp.,
Borgmästaregatan 26, 596 34 Skåninge.

Dit anmäles även adressändringar.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen
med den nya adressen angiven på tidningens framsida,
dvs ej på adressidan.

Erbjudande från BiButiken:

Beställ på www.biodlarna.se eller ring Biodlarna direkt på telefon 0142-482000. • Alla priser inkl frakt.

• Undvik faktureringsavgift genom att betala säkert med konto/kreditkort i vår nätbutik.

• Vid betalning mot faktura tillkommer 30 kr i faktureringsavgift

Almanacka 2017

Art nr 53721

149 kr

Pris inkl frakt

Ordinarie pris: 199 kr inkl frakt

Kalender med fina bilder från
fototävling som genomförts i
Biodlarnas regi.

En månad per blad,
spiralbunden.

Format A3.

Strumpor BeeWear

Art nr 53615

Strumpor, BeeWear
Svart eller vit sportsocka
i mycket bra kvalitet.
Ange storlek och färg.

59 kr

Pris inkl frakt

Ordinarie pris: 69 kr
inkl frakt

Mössa

Art nr 53715

99 kr

Pris inkl frakt

Ordinarie pris: 130 kr inkl frakt

Härlig mössa att ta till i kylan!

Färg: svart med gul logo. Storlek:

One-size. 50 % polyester,

48 % bomull och 28% spandex.

Innerfoder i fleece.

